

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΙΔΡΥΤΗΣ & ΔΙ'ΥΦΥΝΤΗ : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ : ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ,
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΚΔΟΣΗ ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ ΣΙΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3.

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΞΑΜΗΝΟ Α')

ΑΡΙΘ. 734 (ΦΥΛ. 17)

Σάββατο, 1 Μάη 1921

Ο ΘΕΜΗΣ ΒΡΑΝΑΣ, ὁ ἥρωα τοῦ καινούριου ρο-
μάντζου τοῦ ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΝΟΙΞΗ

ποῦ θάρσινῆσει ὕστερ' ἀπὸ τρία φύλλα στὸ «ΝΟΥΜΑ»,
σὲ μιὰ κρίσιμη στιγμή, ποῦ τὸν ἔχει κυριέψει ἡ ἀπόγνω-
ση, συλλογίζεται καὶ λέει;

— Εἶναι τραγικὸ ἓνα παιδί ἄμυαλο καὶ ἄπειρο εἰκοσι
χρονῶνε νὰ κανονίζει τὴ ζωὴ ἐνὸς ὄρμου ἄντρα!...

Γιατὶ εἴκοσι χρονῶνε εἶτανε ὁ Θέμης Βρανὰς σὰ διά-
λεξε τὸ ἐπάγγελμά του καὶ σὰν παντρεύτηκε.

Καὶ συμπληρώνοντας τὴν παραπάνω σκέψη του λέει :

— Ἐπρεπε ὁ ἄνθρωπος μοναχὰ σὰ ζήσει ἄρκετὰ καὶ
σὰν ἀποχτήσει τὴν πείρα τοῦ κόσμου, νὰ διαλέγει τὸ ἐπάγ-
γελμα ποῦ τοῦ ταιριάζει καὶ τὴ γυναίκα ποῦ θὰν τοῦ γίνε
ἀληθινὸς σύντροφος καὶ ὄχι δεσπότης καὶ τύραννος!...

Κ' ἔτσι στὰ σαρανταλέντε του, ἀλλάζοντας σύρριζα τὴ
ζωὴ του, ζεῖ καὶ χαίρεται τὴ

ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΝΟΙΞΗ

★ ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ★

ΟΙ ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΣ

Ούτε όνειρο είναι, ούτε ψέμμα. Ούτε πόθος δικός μας. Είναι αλήθεια. Μια αλήθεια που από προχθές τιμάει τους δασκάλους και γενικά όλη τη Μικρασία.

Η απόφαση που πήρε το Α' Συνέδριο των δασκάλων μας, να μπει στα σχολεία η δημοτική γλώσσα και να διαμαρτυρηθεί το Συνέδριο στην Έθνοσυνέλευση της Αθήνας, για τους άνελεύτερους και άρραβονους περιορισμούς που βάζει στη γλώσσα, μας άναγκάζει να φωνάξουμε με όλη μας την καρδιά προς τους δασκάλους της Μικρασίας: Έδωγε σας.

Σας ύψώνει και σας τιμάει η χειρονομία σας. Τόσο μεγάλη, τόσο σπουδαία, τόσο σημαντική για την επίδραση που θα έχει πάνω ο' όλη την εξέλιξη του τόπου μας. Δείχνει πως μέσα στα στήθια σας είναι θεριμμένος ο πόθος να δημιουργήσετε καινούρια ζωή, μέσα κι έξω από το σχολείο, ζωή λαού πολιτισμένου.

Από τη στιγμή που τόσο θρονιερύ, όλοι με ένα στόμα καταδικάσατε τη νεκρανάσταση των πεθαμένων, εμείς, παρ'όλεσρά σας στον άγώνα όλων για τó θεμελιώμα του σχολείου της Μικρασίας, μόνο δυό λόγια θα ήχουμε να ποιήμε: Κοιτά σταυτιά σας θύρεθι να ψιθυρίσει ή φκισασιδωμένη ξελογιάστρα, λόγια μαντικαμένα και σατανικά για τά «πάτρια» και τους «δομους τών προγόνων». Φανήτε, όπως και προχθές, γενναίοι, τολμηροί, αποφασιστικοί. "Όποιοι κι αν είναι, μικροί, μεγάλοι, επίσημοι ή άνεπίσημοι, δόστε

τους να καταλάβουν πως μιά συνειδητή γνώση ούς έκανε να πάρετε την απόφαση που πήρατε. Κι αυτή ή γνώση, είναι ίκανή να βουλώσει στόματα και να σαρώσει σκαλίτρα.

Η δημοτική είναι ή γλώσσα μας. Άς τó άκούσουν οι διευθυντές της Έκπαίδευσή μας κι άς φροντίσουν ο' αυτήνε να γράψουν τά βιβλία τών παιδιών μας. Η απόφαση του Συνέδριου τών Δασκάλων είναι σεβαστή και κανένας δέ θα τολμήσει να τηνε προσβάλει. Η γλώσσα του λαού μας, ή ζωντανή, ή γλώσσα τών πόθων μας και τών τωρινών ιδανικών μας, να τί θάκούγεται πιά μέσα στα σχολεία της Μικρασίας.

"Όχι ή ψεύτικη, ή φτιασιδωμένη, πούγνε αίτια του πολιτικού ξεπορνιαμού της Ελλάδας. Άν κεί κάτου ό λαός δέν άπόχτησε πολιτική και κοινωνική συνειδηση, αν μέσα σε 100 χρόνια ζωής ελεύτερης δέ σημείωσε ούτε ένα βήμα προς τά εμπρός, μιá από τες αίτιες είναι και ή γλώσσα. Γιατί τó κάθε τί που τός έιπανε οι διαβασμένοι του, οι άρχοντές του, λέγονταν σε γλώσσα που αυτός δέν την καταλάβαινε. Κι αυτό άφρεσε για νάνη τες περισσότερες φορές αυτό τó κάθε τί μπαγαπόντικο και έμμεταλκεντικό, ψεύτικο και μουνταρεμένο.

Η Μικρασία δέν έχει σκοπό να πέσει σε βούρκοις. Θέλει να βαδίσει προς τόν πλατύ δρόμο που φέρνει στη νίκη τών λαϊκών δημοκρατικών άρχών. Γι' αυτό τούς φράχτες της γλώσσας δέν τούς δέχεται. Θέλει τη Δημοτική. Τό ψήφισαν προχθές οι δασκάλοι μας. Τό δέχεται και τó εγκρίνει όλος ό λαός. Άκ' ή θέληση του λαού είναι πύρα πίνου από τη θέληση κάθε άλλου.

Έφημ. «ΤΟ ΒΗΜΑ»

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ
 ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΜΜΔΟΣ

Η Β' ΚΛΗΡΩΣΙΣ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ ΘΑ ΓΙΝΗ ΤΗΝ 25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ ΗΜΕΡΑΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Σύνολον παρεχομένων κερδών	Δρ. 600.000
Ό 1ος αριθμός παρέχει συνολικόν κέρδος	> 240.000
Άπό 80.000 Δρ. εις έκαστον τετάδραχμον λαχείον τών τριών σειρών.	
Ό 2ος αριθμός παρέχει συνολικόν κέρδος	Δρ. 60.000
Άπό 20.000 Δρ. εις έκαστον τετράδραχμον λαχείον τών τριών σειρών.	

Οί λοιποί αριθμοί κερδίζουν από μικρότερα ποσά.

Κατά την τρίτην (από τής οποίας έτέθη εις εφαρμογήν ό νέος όργανισμός του Λαχείου), τετάρτην, πέμπτην και έκτην κλήρωσιν του έτους 1920 έκέρδισαν τόν πρώτον και δεύτερον αριθμόν 55 διάφοροι ιδιώται άνήκοντες ως επί τó πλείστον εις εργατικάς τάξεις, τών οποίων τά όνόματα έδημοσιεύθησαν ήδη διά τών έφημεριδων.

Τό σύνολον τών πληρωθέντων κερδών εις τούς τυχηρούς του πρώτου και δευτέρου αριθμού τών άνωτέρω κληρώσεων άνήλθεν εις Δρ. 745.000.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΣΑΜΗΝΟ Α')

Σάββατο Ἀθήνα, 1 Μάη 1921

ΑΡΙΘ. 734 (ΦΥΛ. 18)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ: Στεφάνια
Κ. ΛΟΥΓΙΟΣ: Τῆς Ζωῆς καὶ τῆς Ἀγάπης
ΚΛΕΣ ΠΑΛΛΗΣ: Μπροντσός (συνέχεια).
ΨΥΧΑΡΗΣ: «Τὰ δύο τριαντάφυλλα τοῦ Χάρου»
(συνέχεια).
ΒΕΡΝΑ ΤΑΡΣΟΥΛΗ: Κολομπίνα
ΦΩΤΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ: Ἀπολογούμενος.
χοσάββατο.

Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα καὶ πράγματα.
Κ. ΠΙΡΡΟΠΙΤΗΣ: Ἡ δύσκολη ὥρα (τέλος)
ΠΙΚΡΑΓΓΚΗΘΗΣ: Ἐπίγραμμα στοῦ Χατζιδάκη.

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ: Νεοελληνική φιλολογία.— Ἡ Κοινὴ Γνώμη.— Τί γράφουν οἱ ἄλλοι.— Νέα βιβλία. Χωρὶς γραμματόσημο.

ΜΝΗΜΕΙΟ ΣΤΟΝ ΕΡΝΕΣΤΟ ΨΥΧΑΡΗ

Μᾶς γράφουν πὸς στὸ Βέλγιο θὰ στηθεῖ μνημεῖο στὸν ΕΡΝΕΣΤΟ ΨΥΧΑΡΗ, στὸ μέρος ἀκριβῶς ποῦ ἔπεσε ἥρωικὰ πολεμώντας γιὰ τὴ Γαλλία, καὶ πὸς τὴν τιμητικὴ προεδρεία τοῦ Κομιτάτου, ποῦ συστήθηκε γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ, τὴν πῆρε ἡ Βασίλισσα τοῦ Βελγίου, καὶ τὴν τιμητικὴ προεδρεία τοῦ Κομιτάτου, ποῦ γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ συστήθηκε στὴ Γαλλία, τὴν πῆρε ἡ κ. Μιλέρσάν, τοῦ Προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας. Ὁ Ψυχάρης, ποῦχασε καὶ τὰ δύο παι-

διά του στὸν πόλεμο, τὸν Ἐρνέστο καὶ τὸ Μιχάλη, μᾶς γράφει τὰ συγκινητικὰ τούτα λόγια! «Στὴ θλίψη μου ἀπάνω χαίρομαι γιὰ τὸ χρυσὸ μου τὸ παιδί, ποῦ ἀξίζε τέτοια τιμὴ. Καὶ τὴν ἀξίζε ἀληθινά, γιατί ὁ γιὸς τοῦ μεγάλου Δασκάλου μας καὶ ἐγγονὸς τοῦ Ἐρνέστου Ρενάν, δὲν εἶτανε μονάχα πολεμιστῆς ἥρωκός μὰ καὶ ἀξίος συγγραφέας ποῦ, ἂν καὶ νέος χιῆθηκε, εἶχε πάρει μὲ τὰ βιβλία του θέση ξεχωριστὴ στὰ Γαλλικὰ γράμματα.

ΣΤΕΦΑΝΙΑ

Μὲ ἀμάραντα στεφανωμένα τὰ ξανθιά σου
Κι ὀλόγουρα μολλιά ποῦ ἔχουν αἰχμαλωτίσει
Στὰ μεταξένια δίχτυα τους ἀπὸ τὴ δύση
Τὰ ὀλόχρυσά της κύματα καὶ ἡ ἀγκαλιά σου

Μὲ ρεῖκια καὶ ἀπὸ κυκλαμιές, χαρὸς τοῦ δάσου.
Ὀλόφορτη, ἀπ' τὸ βουνὸ εἶχαμε γυρίσει
Τὸ μαγικὸ βουνὸ ὅπου τὸ ξανθὸ μελίσει
Τὴν καρπερὴ του κλώθει μοῖρα. Τὴ χαρὰ σου,

Σπαρτάρισμα τῶν εἰκοσι καὶ δύο σου χρόνων,
Τῶν λουλουδιῶν ἐμύρωσε ἡ εὐωδία,
Ὡμέ! Τὴν ἴδια ὥρα ἐπλέκαμε τῶν πόνων

Τὸ ἀκάνθινο στεφάνι, ἐνῶ ἡ γλυκεῖα μαγεία
Τοῦ δειλινοῦ καὶ τῆς ἀγάπης τὸ μεθῆσι
Σὲ κόσμο ἀπόκοσμο μᾶς εἶχανε θυθίσει...

Λευκίδα

Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ

ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Τοῦ φίλου μου Δ. Π. Ταγκόπουλου

Ἀπόψε ἐγὼ καὶ ὁ πόνος μου, τρελλόχοιμο γιορτάσι,
Θὰ ξεφαντώσει ὁ σπαραγγὸς καὶ θὰ μεθῆσι ἡ λύπη.
Καὶ τὴν Ἀδύη γλυκὰ γλυκὰ σὰ θὰ ροδοχαράξει
Μαζὶ θὰ τὸ γιερμεῖσουμε τῆς Ζήσης μας τὸ σπίτι.

Ὅλη τὴ νύχτα χόρεβεν ἀκούραστα ὁ καιμὸς μου,
Κερνοῦσε ἡ λύπη κ' ἔπινε σὲ θάνατου ἕνα τάσι.
Καὶ γιὰ νὰ πιεῖ περισσότερο ὁ μαῦρος σπαραγγὸς μου
Τὶς φλέβες μου τὶς ἄνοιξε μ' αἷμα γιὰ νὰ χορτάσει.

Πόσο γλυκὸς ὁ πόνος μου μοῦ φιλούνταν σιμά σου...
Ἐνα γλυκὸ λογάκι σου, παρήγορο ἕνα χᾶδι
Μ' ἔκανε καὶ τὸν ξέχναγα, καὶ μὲς στὴν ἀγκαλιά σου
Ζοῦσα, θαρρεῖς, μὲς σ' ὄνειρο καὶ ὄχι σὲ κόσμο πάλι.

Μὰ τώρα ποῦ μονάχος μου στὸν κόσμο παραδέρνω,
Χωρὶς γλυκὸ λογάκι σου, χωρὶς ἕνα σου χᾶδι,
Ἐδῶ καὶ κεῖ τὸ σύντριμμα τοῦ πόνου μου τὸ σέρνω
Καὶ προσκαλῶ σὰ λυτρωτὴ τὸ Χάρο νὰ μὲ πάρει...

Μοῖρες καλὲς ποῦ δάκατε μύριες εὐκῆς σὲ μένα,
Θλιμμένες μοῖρες καὶ ἀσπλαχνες ποῦ μοῦπατε καημούς,
— Ἀχ, τὰ καλὰ δοκίμασα—μοῦ μένει τώρα, ὦμένα,
Νὰ δοκιμάσω τοὺς πικροὺς τῶν στεναγμῶν καρπούς.

Καὶ τώρα ποῦ δοκίμασα πρώτη φορὰ τὴ λύπη,
Μοῦ φάνηκε πὸς ξύπνησα σὲ μαύρη σκοτεινιά,
Καὶ καρτερῶ τώρα νὰ δῶ, μὲ πόνου καρδιοχτύπι
Πόσα κακὰ σοῦ μέλλονται φτωγῇ, δειλῇ καρδιά...

Βρισηδὲ ἐσὺ, ποῦ στέρφεις, στὴν ἀγαπῆν αἰλή μου
Σὰ νύσουν μὲνινὰ στος γυνὰ καὶ γ' ἔρω σὺν πλορησῆς.

Στὰ δέντρα πάνω τούς άνθούς και στη δειλή ψυχή μου
Λίγο από την άγνότη σου, που σὺ φεγγαβολούσες,

Μὰ τώρα πιά που στειρέψες, ζωή καμιά δὲ μένει...
"Αχ, στὰ φτωχὰ τὰ δέντρα μας κινρίτισαν τὰ φύλλα,
Και στην καρδιά μου μένει πιά, πάχλιζει νὰ πεδαίνει,
Κάτι από μπόρας πέαρσμα, τού σύννεφου μαβρίλα..

ΑΝΤΡΕΑΣ ΛΟΪΖΟΣ

ΜΠΡΟΥΣΣΟΣ

Πολὺ πρὶν πλησιάσεις τὸ Κρουονέρι, φαίνεται ἀν-
τίκρου καθαρά ἢ γραμμὴ τοῦ δρόμου πού εἶχε ἀρχί-
σει στὴν πλαγιά τοῦ βουνοῦ ὁ Τρικουίτης, και περιπυ-
τελιώσει, ἀπὸ τὴ Νάφπαχτο ὡς στὸ Μεσολόγγι. Με-
τά τὸ θάνατό του σταμάτησε ἢ κατασκευή στὸ τε-
λεφευτιὸ κομμάτι, τὸ κομμάτι τῆς Κακῆς Σιάλας πού
λένε· ἔτσι ἔμεινε ἀκαρπὴ ἢ δαπάνη τόσο θησαυροῦ.
Γιατὶ ὁ Ντεληγιάνης κήρυξε πολιτικὴ δικὴ του μιά-
πολὺ ἀπλή, δηλαδή νὰ κάνει ὅτι ἀντίθετο πρὸς τὰ ἔρ-
γυ τού Τρικουίτη. Συνεπὰ μὲ τέτια ἀρχή, καλοσύνη
του πάλι πού δὲ δαπάνησε ἄλλο τόσο χρέμα γιὰ νὰ
ἐξοκάνει και τὰ κομμάτια τὰ ἀποτελειωμένα.

Ὁ Ντεληγιάνης στάθηκε ἕνα ἀπὸ τὰ τόσα ἀλλόκο-
τα φαινόμενα τῆς Ἑλληνικῆς πολιτικῆς ἱστορίας.
Κοῦφος μὲνθρωπος, κυνικότατος, μυρόλογος, αἴτιος
διὸ ἔλειπνῶν πολέμων, γελοῖος μάλιστα — και τὸ
γελοῖο λένε σκοτώνει — ἔγινε στὸ φαινόμενο τὸ χα-
δεμένο παιδί τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ και τέλειωσε τὸ στά-
διό του στὸν κολοφῶνα τῆς ἐπιρροῆς του, ἐνῶ ὁ Τρι-
κουίτης, ἀντὶς μὲ τόσα τόσῃ ὑπέροχα προτερήματα,
πού ἔσωσε και τὸ κράτος ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα στρατιω-
τικῆς ἤττας, πέθανε ξενιτεμένος, και ἀπόρητος ἀ-
κόμα τῆς πατρίδας του κι ἄς τὴν εἶχε δοξάσει και
ἐτεροετήσει. Ἀλλὰ κατὰ τὴν παροιμία, ἢ ἀχαριστία
δὲ θάρτησε μαζί μὲ τὸν Κολόμπο. Ὁ λόγος εἶταν πῶς
ὁ Τρικουίτης εἶχε ἀναχαιτίσει κάπως τὸ φαβλοκρατι-
σμοῦ τῆς ἐποχῆς του, και τοῦ φαβλοκρατισμοῦ τὸ μί-
σος εἶναι καταχθόνιο λεβέτι ἀέννο, πού τὸ σφοφαν-
τικό του μόλυσμα λίγο λίγο χαλίζει τῶν ἀπλοῦνῶν ἀν-
θρώπων τὸ νοῦ και τούς πνίγει κάθε ἐβγενικό αἰ-
σθημα. Γιὰ τοῦτο Fortitur calumniari, ἔλεγαν
οἱ Λατῖνοι, semper aliquid manet. Στὰ
πολιτικά τέτιο μῖσος πρὸς ἕναν ἄντρα παίρνει πάντα
μοσφὴ ἐνθουσιασμοῦ πρὸς τὸν ἀντίπαλο, ἀν και ἀ-
νάξιο λόγοι· ἔτσι και τοῦ Ντεληγιάνη ἢ ἐπιρροῆ ἀ-
ληθινὴ πηγὴ τῆς εἶχε τὸν ἀντιτρικουισμό, ζωντανὸ
φαίνεται ἀκόμα και ὅταν εἶτανε νὰ στηθεῖ τὸ ἀγαλιά
του μπροστὰ στη Βουλὴ(1).

Τὸ Κρουονέρι, τὸ σημερινὸ ἀραξοδόλι τοῦ Μεσο-
λόγγου, δὲν εἶναι φυσικὸ λιμάνι, παρὰ σὲ μιά καμ-
πύλη τῆς ἀκρογιαλιᾶς προστέθηκε ἕνας χτιστὸς βρά-
χιονας, ὅπου πίσωθὲ του μαρῖνες και βάρκες φιλά-

(1) Περίεργο πρῶμα ἔκανε ὁ Τρικουίτης ὅταν ἔδωκε με-
γάλο ποῦρο σὺ φιλόλογο Κόμπιτ (ἢ Κοβήτον κατὰ τὸν
Κόντο), γιατί ὁ Κόμπιτ μέσα στις Variae Lectiones μᾶς
χλεβάζει λέγοντας Graeculorum nepotes qui Graeciam
pnpic. Τῶν Γραικῶν οἱ ἀπόγονοι πού τώρα κατοικοῦν
τὴν incolant Ἑλλάδα. Ἀφῶ ἐνοεῖται ὁ Τρικουίτης δὲν τὸ
ἔβρε τὸ ἔβρε ὅμως ὁ Κόντος, ὅσῳ τὸ σάπασε, γιατί
τόσῳ κυριότερὴ του δουλιὰ εἶταν ὁ προσηλοτισμὸς τῆς Κο-
βετολατρίας.

γουνται ἀπὸ τὰ κύματα και τὸν ἄνεμο τοῦ Κορινθια-
κοῦ. Τὸ βαπόρι δὲν προχωρεῖ ὡς ἐκεῖ, παρὰ ἀγκυρο-
βολαίει ὄξω, μπροστὰ σὲ ἕνα μεγαλόπρεπο τοπικὸ Ἑλ-
ληνικὸ θρόαχο, ἀδεντρο ἀλλὰ πού στέκει ὄρθιος σὰ
στιβαρὸς γίγας φρουρὸς· Ἀρχικὰ ἢ ἰδέα εἶτανε νὰ
ἀνοιχτεῖ ἀβλὸς διάμεσα τῆς Λιμνοθάλασσας ὄστε νὰ
προχωροῦνε βαπόρια ὡς σιμὰ στὸ Μεσολόγγι. Μὰ τὸ
σχέδιο ἀπὸ ναβάγησε ἔνεκα ἢ δυσανάλογη δαπάνη
και ἀντικαταστάθηκε μὲ τὸ σημερινὸ βραχίονα. Τὴν
ἀνεπάρκειά του ἀπὸ τούς πρώτους τῆ δοκίμασε ὁ Τρι-
κουίτης ὁ ἴδιος, γιατί, ὅταν πῆγε νὰν τὸν ἐπιθεωρή-
σει, ἀδυνατώντας ἀπὸ τὴν τρικυμία νὰ ζυγώσει βάρ-
κα, ἔμεινε θλασσοδαρμένος πέντε ὄρες μέσα στὸ βρ-
πόρι.

Πρώτη μου δουλιὰ στὸ Μεσολόγγι εἶτανε νὰ ἐπι-
σκεψτῶ τὸ Ἡρώο, ὅπου ἔστεκε ἄλλοτες τὸ κάστρο,
ὁ φράχτης ὅπως τὸν εἶπε ὁ Ἱμπραίμης, και νὰ ἀνα-
πολήσω τὴν ξακουστὴ πολιορκία μὲ τὸ τραγικὸ τῆς
τέλος, τραγικὸ ἀλλὰ πού στάθηκε, ὅπως τῆς Χιὸς ἢ
σφαγῆ, σωτηρία μὲ τὸ νὰ ξαναζῶπνησε τὴ συμπα-
θια τοῦ πολιτισμένου κόσμου φά μιά στιγμὴ ὅταν
στ' Ἀνάπλι, τὴν πρωτέβουσα, ἔβρε ἀφάνταστη πα-
λιτικὴ ἀτιμία. Ἀφτὴ και πῆρε τὸ κάστρο, ὄχι τὰ ἀρ-
ματα τῶν Φελάχων.

Ἀπὸ τὸ παλιὸ χτίριο δὲ φαίνεται νὰ διατηρήθηκε
τίποτα γνήσιο, ἔξὸν ἕνα κοματάκι μὲ ἕνα κανόνι, ὁ
προμαχῶνας τοῦ Φραγκλίνου νομίζω, ὡς εἶδος δειγ-
μα ἐμπορικῶν ταξιδιῶν. Πιὸς εἶχε τὴ φωτεινὴ ἰδέα
νὰ καταδαφίσει τὸ ἱστορικὸ κάστρο δὲν ἔμαθα. Τὸ συ-
νεπῆρε φαντάζομαι και ἀπὸ ὁ θανταλισμὸς, ὅπως
τῆς Ἀκρόπολης τὸν πύργο και τόσα ἄλλα ἔθνικα κει-
μήλια. Δὲν πάει πολὺς καιρὸς πού ἔτσι γκρεμίστηκε
και τὸ δυτικὸ κάστρο τῆς Χαλκίδας, ἕνα ἀπὸ τὰ ὡ-
ραιότερα τοῦ μεσαιῶνα, ἀπὸ γιὰ νὰ ἀνοιχτεῖ ὁ πορθ-
μὸς, σὰ νὰ μὴ μπορούσε νὰ ἀνοιχτεῖ κόποντας ἀπὸ
τὴν ἀνατολικὴ παραλία· δὲ θῶξε χάσει δὰ τίποτα σπι-
τια και ξενοδοχεῖα ἢ καφεζυθεσιατόρια. Στὰ 1915
μάλιστα, ὅταν πέρασα ἀπὸ τὴ Χαλκίδα, εἶχε προχω-
ρήσει ἀνεπανάρθωτα ἢ καταστροφὴ και τὸ ἀνατο-
λικὸ κάστρο, ἀφτὴ τῆ φορὰ γιὰ νὰ χτιστεῖ μὲ τὸ
ὄλικὸ του ἕνας στρατώνας. Ἔτσι πῆγε και τὸ Χλι-
μοῦτσι τοῦ Μοριά, πού, ὅπως διάβασα κάπου, εἶταν
ὄχι ἕνα ἀπὸ τὰ ὡραιότερα, παρὰ τὸ ὡραιότερο κά-
στρο τοῦ κόσμου. Λένε πῶς ἀπὸ τὸ κατὰστρεψε ὁ
Ἱμπραίμης, μὰ πῶς δὲν ἐνοῶ, ἀφοῦ τὸ πῆρε χωρὶς
κόλεμο· πιθανότερος μοῦ φαίνεται κ' ἀφτὸς δικὸς
μας θανταλισμὸς.

Ἐνας ἄλλος φρικτὸς θανταλισμὸς ἔγινε μέσα στὸ
Ἡρώο. Γιατὶ ἐκεῖ ἀνάμεσα σὲ ἄλλα μνημεῖα ἴσως ἀ-
ξίας μὲ μερικὰ τῆς Ἀθήνας ἔστεκε και τὸ μνημεῖο
τοῦ Μάρκου Μπότσαρη, τὸ ἔξοχο καλλιτέχνημα τοῦ
Δαβίδ. Τὸ ἱστορικὸ του τὸ δίνει μὲ διεξοδικὰ καθέ-
καστα ἕνα ἀδέσποτο Ἀγγλικὸ διδύλο πού, νομίζω,
ἔχει τίτλο Paris during the Commune (Τὸ Πα-
ρισι στὴν ἐποχὴ τῆς Κομμούνας). Ὁ Δαβίδ πολὺν
καιρὸ λογάριζε τοῦ Μπότσαρη τὸ μνημεῖο χωρὶς νὰ
θεῖσκει πρότυπο ἀξιο νὰ παραστήσει τὴν Ἑλλάδα.
Πῶς τέλος τὸ θεῖσκει, ἕνα κοπελοῦδι χαριτωμένο, μέ-
σα στὰ σοκάκια τοῦ Παρισίου εἶναι πολὺν ρομαντικὸ
ἐπιπέδω, μὰ δὲ θυμῶμαι ἀρκετὰ καλὰ τὰ καθέκα-
στα ὄστε νὰ σᾶς τὰ δηγηθῶ ἴσως ἄλλη φορὰ, ἕνα
ξαναπετύχω τὸ διδύλο. Ἀφοῦ ἔγινε και στήθηκε τὸ

μνημείο, που το είχε αγαπήσει όχι μοναχά ως αριστοτέχνημά του ή ως σύμβολο της Ελλάδας παρά και ως εικόνα της αγαπημένης του, θέλησε ο καλλιτέχνης να περιηγηθεί την Ελλάδα και να ξαναχαρεί το έργο του, με φίλοι του, που έτυχε νάν το δούν, προσπάθησαν νάν τον αποτρέψουν λέγοντάς του πως τόν περιμένει βαθιά λύπη. Και αληθινά, άμα το είδε, παράτησε άμέσως το ταξίδι του και γύρισε πίσω στον τόπο του με καρδιά κατασπαραγμένη. Γιατί το βρήκε σαλευμένο από αρχιβανάλους που διασκέδαζαν βάζοντάς το στο σημάδι. Τώρα μπαλωμένο άξιοθήρητα στέκεται μέσα στο Έθνολογικό Μουσείο, άπου άν καμιά μέρα το ήφκολόφλεχτο έπει ήλικό πιάσει φουριά, δά άποσβεστωθεί ή άγχιπημένη του Δαβίδ, και έτσι θα τελιώσει με τριαστή τραγική κήρυξη ή ρομαντική της ιστορία.

Θυμάμαι ένα έπεισόδιο που έτυχε στα γυμνασιακά μου χρόνια, όταν μερικά παιδιά της τετάρτης πήγαμε να δούμε την Ακρόπολη. Το ανάγλυφο της Αφτερης Νίκης ήταν τότες μέσα στο ναό, άκουμπισμένο σε ένα του τοίχου και άφισμένο στο έλεος του Κυρίου. Ένώ το παρατηρούσαμε, ένας μας, που δεν ξέρω πως του μήκε άξια μέσα ό σατανάς της καταστροφής, σήκωσε το ραβδί του και έδωσε της Νίκης κατάστηθα μια δυνατή ξιφιά. Μια όμορφωνη κραγή βγήκε από τα στήθα μας. «Μωρέ τί κάνεις;» και έπειτα κατατρομαγμένοι φύγαμε βιαστικά και γίναμε άφαντοι.

Ένα κομικό παράδειγμα βανταλισμού βλέπεις στο

Γαλάτσι των Πατησίων (που οι Κεσοδόληχτοι τόκαναν Πατησίων, καθώς και των Λιόσιων). Εκεί βρίσκεται ένξ άθωο μνημείο ενός Καραγιάνη με το πρόσωπό του άνάγλυφο ασάλευτο άπάνου σε μαρμαρθνη στήλη μέσα σε περίβολο από πέτρινα κιγκλιδοτά άγκωνάρια. Μερικά τους τώρα λείπουν· ένα άλλο έχει γιά την ώρα μεταφερθεί λίγο διάστημα προς τα κάτω, ταξιδέβοντας προς κάποιο μέρος της γειτονιάς, άπου ύποθέτω προορίζεται σκολοπάτι. «Όστε ή καταστροφή σά να γίνεται μεθοδικά. Έπειτα γιά να θεατρίσει τόν κυνισμό του ό ρημαχτής, με μια σφεντονια κατά πρόσωπο του Καραγιάνη του κουτσούρεψε τη μήτη, το πιο έκφραστικό του μέρος. Γιατί οι μύτες αιώνια βρίσκονται ενδιωγμώ, όπως σε άλλους άπολίτιστους τόπους, έτσι και έδω(2).

Ο έμφυτος άφτός βανταλισμός δεν είναι πάντα χαρακτηριστικό του λαού, που καταστρέφει λιανικώς συχνά είναι και των μορφωμένων. Άφτοι βανταλίζουν χοντρικώς, πολυεπίδως και πολυτροπώς. Η καταστροφή της έθνικης γλώσσας π. χ. είναι είδος χοντρικώς βανταλισμός των μορφωμένων.

(Συνέχεια)

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

(2) Τη χειρότερη κατά οχή την έπαθαν των ειδώλων οι μύτες από τους χριστιανούς. Το ίδιο έγινε και στην Άμερικη από θρησκευτικό ζήλο, όπως λέει ό Belts (ό φυσιοδίφης στη Νικαράγουα σελ. 167).

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΑ ΔΥΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ

-13-

Άπόψε δε θέλω γιά τίποτα και γιά κανέναν να σου μιλήσω. Δέ θέλω, άλλα όνόματα με της άγάτης μιας τόνουμι το ίερο, να βάλω πλάγι πλάγι. Τί μάς μέλει έμάς γιά όλους και γιά όλα; «Όταν όλοι τους άφτοι άνεθούνε στο θουνο μας, στο ύψος άπου φτάσαμε μεις, του καημού και της άγάτης, τότες μοναχα μπορεί να φροντίσουμε και γιά τη γνώμη τη δική τους. Για την ώρα όμως, περηφανέβουμαι σά συλλογιούμαι πως ποτέ μου δε θα είχα το θάρρος έγώ να φερθώ καθώς φερθήκανε άφτοι — και πως τάποδειξα κιόλας, άφού θα μου έφτανε, μια λέξη να πώ, γιά να τους κάμω κακό περισσότερο άπ' όσο μου κάμανε ποτέ τους. Κι όμως ό λόγος άφτός από το στόμα μου δε θα βγί. Ξαίρω έγώ δικά τους, που είναι φρίκη και ντροπή. Ξαίρω του Δημητράκη τα ιστορικά και σοπαίνα.

Άχ! πές μου το, αλήθεια είναι που θυμάσαι, που θυμάσαι τις μέρες μας εκείνες της πανάγασθς, που τόσο τόσο γλήγορα περάσανε, και τόν ουρανό μας και τα πέφρα μας με την κούνια μου στα κλαριά τους κρεμασμένη, και τα όνειράτά μας, κι όλη μας την άγάπη την παράφρονη και τη γλυκειά μας; Ναι, λατρεμένη μου, θυμάσαι και σε βνομονώ. Είναι ή καλοσύνη σου άπέραντη. Πώς μπορώ να μη σε λατρέω;

Τό ξαίρεις, Κωστή μου; Είναι σαββατόβραδο άπόψε. Σάββατο βράδι πρωτανταζμοθήκαμε. Μιά δεφτέρρα καταλάβαμε πως άγατιούμιστε. Η δεφτέρρα κοντέβει και διές· πέφτει μεθάβριο τόν ίδιο μήνα, ένξς χρόνος σωστός πέρασε από τότες. Και σήμερα σάν και τότες στο άσωτο φώς της φεγγαρογοιωμισιάς, πλέχονε τα ουράνια, πλέχει κ' ή γίς. Η δεφτέρρα που έρχεται, άνω κάτω πάλε θα με κάμη, που θα θυμούμαι και που θα μου φαίνεται πως όλα μας θα τα ξανακούω, θα τα ξαναβλέπω, θα τα ξαναζώ.

Είμαι άπόψε άφαντισμένη, όλότελα. Τις μέρες άφτες άβγάτιζε ή θερμη και πήγαινε. «Όρα την ώρα μου τρώει τη δύναμή μου. Νιώθω το θάνατο που σιμώνει, Κωστή, και σάν το συλλογιούμαι πως πεθαίνω, δίχως να σε ξαναδιώ, τόσο φοβερά πονώ κι άπελίζουμαι, που με κάνει και φωναζώ.

Καλή νύχτα. Πάω να κοιμηθώ, γιατί δεν μπορώ πιά μου. Ξανάρχισα πάλε κάτι να παίρνω κάθε βράδι γιά να κοιμούμαι. Κ' έτσι έχω μερικές ώρες ήσυχια. Έλα, έλα μου έσύ, να με βρης στόνειρό μου. Φανερώσου και στον ύπνο μου μέσα, έσύ που θεότρελα σε φωναζώ. Έλα. Σε θέλω. Έλα κι άφης το θάνατο να με πάρη, στόχειλια σου ξεψυχημένη.

Κεριακή, ώρα εννιά το βράδι.—

Ἀγαπημένε μου, ἡ ἀγάπη σου μοῦ λιώνει τὴν ψυχὴ, τῆς ἀνάμνησής ἡ μέθη μοῦ πνίγει τὴν καρδιά — καὶ σ' ἀγαπῶ μὲ τὴ δύναμή μου ὅλη πού εἶναι τόσο καὶ τόσο πρὸς ἐσένα τετωμένη, πού πεθαίνω.

Κωστή μου, λατρεμένο μου ἐσὺ, ἐσὺ δικό μου, κατώρθωσα τὰ πόγγεμα νὰ πάω — πῶς νὰ τὸ πῶ ; — στὸ ἱερό μας ἐκείνο τὸ μέρος, νὰ προσκυνήσω. Ἀπότου κατεβήκαμε κάτω στὴν ἀκρογιαλιά, τὸ ποθοῦσα. Μὰ εἶμαι τόσο ἀδύνατη, πού ὁ παραμικρὸς ὁ περιπάτος μ' ἀφανίζει. Κ' ἔτσι πρόσμενα ὅπου νὰ βρεθῆ κομμάτι μέρα, πού νὰ εἶμαι κάπως καλῆτερα. Σήμερα τὸ λοιπὸν κομμάτι λιγάκι τῆς πομπῆς καὶ ἔσπρησα, σὰν κατὰ πῶς φρεωτή. Ἀλήθεια πού εἶχα καὶ θέρημ περσότερη, μὰ εἶμουνε κερδεμένη, γιατί ὅσο βαστᾶ ὁ πυρετὸς δὲν εἶμαι καὶ τόσο ἀδύνατη. σὰν πέση, ξεχεται ἡ κούραση.

Κ' ἔτσι, τὰ πόγγεμα, ἡ ὥρα ἐφτάμιση, πῆγα, σηκώθηκα, πρὸβαλα πρὸς τὸ ρημοκλήσι μας. Θυμιάσαι, Κωστή μου. ἄχ ! τὸ θυμιάσαι ; Ἡ καμμένη μου, ἡ ἀπελπιμένη μου ἡ ψυχὴ. σὰ νῆνοιξε ἔσπρημ καὶ τὴν ἀπολαύσε ὅλα μας τὰ περσμένα, λὲς κ' εἶτανε θάλασσα φῶς, Κωστή, θάλασσα πῶς θάλασσα. σὴ στιγμὴ. Τὸ ρημοκλήσι μας ! Ἐκεῖ τραβιόσουνε μοναχὸς σου. Ἐκεῖ μὲ συλλογίσουνε ὥρες. Ἐκεῖ μοῦ συνταξιοῦναι τὰ θανάτια σου τὰ τραγοῦδα. Μὰ νὰ ἤξαιρες, φίλε, τί ἀνέλπιστη χαρὰ μοιάζει σὰ νὰ μὲ καρτεροῦσε, γιὰ νὰ μὲ συναρπάξῃ. Θυμιάθηκα πῶς μιὰ μέρα, ὅταν εἶσουνε δῶ, πῆγα στὸ ρημοκλήσι μας, καὶ πῶς ὅταν πῆγα μέσα, θλίψη μάθημ μὲ παρέλυσε καὶ μὲ χτύπησε προσπίπτειμα μικρὸ, γιατί δὲν ἔβαινε πιά τὸ καντῆλι πού εἶχαμε ἀνάψει μαζί. Θυμιάσαι, φῶς μου ἐσὺ ; Σοῦ τὸ μολόγησα τότες καὶ μοῦ εἶπες κάτι λόγια τόσο πάγκαλα, τόσο γλυκά καὶ φλογισμένα, πού μοῦ φάνηκε σὰ νὰ φύσηξε ἀέρι μαγεμένο καὶ νὰ ξεσκόπισε δλους μου τοὺς φόβους.

Πάντα σου, ἐσὺ μου, εἶχες τὴν κρῦφια τέχνη, ἀγαπημένε, νὰ μοῦ ὑψώνης τὴν ψυχὴ καὶ νὰ μοῦ τὴν καθέβης, ἀπάνω ἀπάνω, στὰ οὐράνια καὶ στὰ πέρανα. Καὶ κατόπι μάλιστα μοῦ ἔκαμες ἐκείνο τὸ τραγοῦδι τὸ πονεμένο, πού εἶναι μὲ τὸ δίχως ἄλλο ἀπὸ τὰ ὠραιότερα τὰ ποιήματα πού στάξαν ἀπὸ τὴν πέννα σου τὴ χρυσή. Κωστή μου.

Καὶ τώρα τώρα πού πῆγα, λατρεμένε μου, πῆγα στὸ ρημοκλήσι μέσα, λὲς κ' ἔμπαινα σὲ μνήμα. Ἡ καρδιά μου ὅτ' ὀπίθους μου σὰ μουνδιασμένη. Κι ἀλήθεια πλῆξι καὶ χαῖδος μὲ κάνανε καὶ ξεψυχοῦσα. Δὲν ἤξαιρες μέσα τί θὰ διῶ, τί θὰ μὲ βοηθῇ. Καὶ ἄχ ! τὸ θάμξ ! Τί βλέπω ; Δυὸ καντῆλες ἀναμμένες καίγανε μπρὸς στὶς ἅγιες εἰκόνες. Ἡ φλόγα τους λαμπερὴ συνάμα καὶ γλυκεῖα γλυκεῖα. Ἡμερὴ ἀποφενγιά καὶ μυστικὴ φώτιζε περσμένη τὸ μικρὸ τὸ ρημοκλήσι. Κωστή, Κωστή μου, τί βασίλισσα χαρὰ καὶ τί φῶς ! Ἐσὺ, ἐσὺ θὰ μοῦ τὰ εἶχες ἐκεῖ ἀναμμένα.

Τί τροπὴ πού εἶμουνε, ἄχ ! Καὶ πῶς μπόρεσα ποτέ μου νὰ πιστέψω, ἐπειδὴ τάχα δὲ μοῦ γράφεις, πῶς ἀγάπη σὰν τὴ δική μας εἶναι δυνατό ποτέ της νὰ σθῆση ; Πές, δὲν εἶναι ἀλήθεια πῶς θάγαπιώμαστε πάντα καὶ πάντα, σὴ ζωὴ ὡς καὶ στὸ θάνατο, μὲ τὴν ἰδία μας τὴ μοναδική, τὴν πιότερο ἀπὸ ἀνθρώπων ἀγάπη, τὴν ἀγάπη πού ἀπὸ τὴν πρώτη μας τὴ στιγμὴ σφιχτῶδες γερὰ ἄς δυὸ μας τὶς ψυχές ; Ἐίδαλό μου,

ἀγάπη μου μόνη καὶ μιὰ, πρῶτο μου, ἐσὺ, στερνὸ μου ἀγαθὸ, συχώρεσέ μου τὰ ὅλα, τὶς ὀποῦμες μου, τὰ μαλλώματα μου, τὴν τροπὴ μου... Ἐκεῖ κάτω, στὸ ρημοκλήσι μας τὸ ἱερό, ἔνωσα τὴν ἀγάπη σου πού μοῦ περσυνότανε ὀλόγουρά μου, τὴν ἔνωσα τὴν ἀγάπη μας τὴν οὐράνια, Κωστή. Κ' ἔπεσα καὶ προσκύνησα τὴν ἀγάπη σου ἀφτῆ, πού εἶναι πῶς μεγάλη, πῶς δυνατὴ ἀπὸ κάθετις ἄλλο, ἀπὸ τὸ Χάρι τὸν ἴδιο. Καὶ σὲ λατρεψα, Κωστή μου, ἀγαπημένε μου.

Τὸν ἔνωσες, πές μου, τὸ λατρεμένο μου τὸν ἀπελπισμένο, πού ἀνέβαινε πρὸς ἐσένα σὰν τὸ λιβάδι ; — Ἐμείνα ἐκείνη ὥρα πολλή, θυμισμένη καὶ σὰν περσμένη σὶδνεῖρό μου τὸ πανάγαθο, περσμένη καὶ θυμισμένη στὰ περσμένα μας τὰ ὀλοζώντανα. Σὰ θυμῆκα στὸ τέλος ἀπὸ τὸ ρημοκλήσι, πῆγα νὰ καθῆσω ἀπὸ κάτω ἀπὸ τοὺς πλατάνους, στέν τόπο τὸν ἴδιο πού συνήθιζες νὰ κάθεται γιὰ νὰ μοῦ γράφης καὶ νὰ μοῦ φέρης κάθε μέρα τὸ χαρτάκι σου τὸ ζηλεμένο, ἔρωτα γεμάτο καὶ καλοσύνη, τὸ χαρτάκι σου ὅπου μοῦ ἔβαζες ὅσα δὲν πρόφταινες νὰ μοῦ πῆς. Οἱ ροδοσκῶτεινὲς καὶ στερνὲς ἀχτίδες τῆς μέρας πού ψυχομαχοῦσε σίγανε μὲ τὸ πρῶτο φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, καὶ μαζὶ ἀποτελοῦσαν σὰν ἀπροσδιόριστη χρωματιά, πού κινεῖται ζουγράφος ποτές δὲ θὰ μποροῦσε νὰ τὴν ἀποδόσῃ.

Ἄχ ! φίλε μου, φίλε, πῶς εἶσουνε ; Τί ἔκαμες τέτοια ὥρα, ὥρα γεμάτη ἀγιοσύνη, λύπη καὶ σιγασιά, κ' εἶναι ἀρραγὲς δυνατό νὰ μὴν ἔνωσες τότες μέσα στὰ στήθια σου, πῶς ἐκεῖ μέσα, στὰ στήθια σου τὰ ἴδια, ζοῦσε ἡ ἀγαπημένη καὶ λαχταροῦσε, ὅπως σ' ἔνωσες καὶ αὐτὴ στὰ πόδια τῆς καρδιάς της ; Τὸ ρημοκλήσι μας ἀποσθιότανε τῶρ λιγάκι σὰν ἴσκιο μὲ τὰ κυπαρίσσια του, τὶς ἑλιές καὶ τοὺς πλατάνους του, μὲ τὰ δέντρα του πού λὲς καὶ πάντοτε τὸ φυλάγουνε.

Φέβγοντας ἔκοψα ἕνα κλαράκι ἀπὸ τὸ κυπαρίσσι, κ' ὑστερὶς, ἐρχάμενη πρὸς τὸ σπῆτι, σὰν πέρασα πάλαι ἀπὸ τὸν ἄλλον τὸν τόπο μας τὸν ἱερόνε, ὅπου τὸν ἀγαπούσαμε καὶ δάφτονε, ὅπου συνηγορηγίναμε, καὶ ὅπου λέγαμε τὴν ἀγάπη μας, ἔκοψα δέφτερο κλαράκι ἀπὸ τὴ μεγάλη μας τὴ μυρωδάτη περσινιά. Νά σου τα καὶ τὰ δυὸ τὰ κλαράκια. Καὶ τὰ δυὸ τους, σὰν τὸ συλλογιοῦμαι, εἶχνα, Κωστή μου, σωστὴ ὅλης μου τῆς καμμένης ζωῆς, ἕνας πέφκος κ' ἕνα κυπαρίσσι.

Φιλῶ τὰ μάτια σου, φιλοῦ τὴν ψυχὴ σου, ἄχ ! μοναδική μου ἐσὺ ἀγάπη μου δική μου.

Δευτέρα, ἡ ὥρα πέντε τὰ πόγγεμα.—

Γιὰ τὸνομα τοῦ Θεοῦ, Κωστή, μὴ γράφης, μὴ μοῦ στέλνης τίποτα, δίχως νὰ σοῦ τὸ ζητήσω πρῶτα. Ἰδέξ δὲν ἔχεις πόσο προσέχουνε, πόσο τὰ κοιτάζουνε ὅλα. Νιώθω πῶς κάτι πάλε ηγαπᾶνθούνα. Τί δὲν τὸ κατάλαβα, μὰ ὑστερὶς ἀπὸ κείνα πού κάμανε τοὺς θαρρῶ καλοῦς νὰ κάμουνε καὶ κάθε ἄλλο. Ἐχτες ὁ θεῖος Δημητράκης κ' ἡ Ἐλέγκω καθήσανε μαζί στὸ σπῆτι μας ἐδῶ πολλὴ ὥρα καὶ κουβεντιάζανε, κάτι φαίνεται, νὰ σερβίρουνε πάλε τῆς μαμάς. Μοιάζανε κ' οἱ δυὸ τους πολὶ χαροῦμενοι, σὰ νὰ λέγανε πῶς θὰ πετόχη σίγουρα ἐκείνο πού στοχαστήσανε. Βλέπεις πῶς πρέπει καὶ μεῖς νάχουμε τὰ μάτια μας ἀνοιχτά. Ἦθελα σήμερα νὰ σοῦ τελεγραφήσω καὶ δὲν τόλμησα.

Μὴ σὲ μέλη όμως, τίποτα δὲ φοβοῦμαι. Δύναμη μοῦ

δίνουνε ή αγάπη μου κι ό πόνος μου ό ίδιος. Θα τό ήθελα, κάτι νά μου πούνε, γιά νά τους άποκριθώ σάν πού πρέπει και σάν πού τάξιζουνε. Όσοσο δέ θέλω μέ κανέναν τρώω νά τους έρθη ποτές ύποψία γιά τά γραμματά μας. Άφτό είναι τό μόνο πού δέ θέλω. Τό σημερνό μου τότσο θά τό πάωμ άβριο ή Φρόσω πού θάνεβή στό θουνό, γιατί έγώ δέν πιστέβω νά τό κατορθώσω. Άς διή και τόνομά σου στόν πλίκο, δέν πειράζει, Κωστή μου. Άφτη δέ λέει τίποτα. Θα τής παραγγείλω μάλιστα νά μήν κοιτάξη τί γράφει ό πλίκος — και δέ θά κοιτάξη. Τέτοια είναι. Άχ! δέ μοιάζει μέ τους άλλους.

Άς τάφήσουμε, άς τάφήσουμε άφτιά, και τί μιάς μέλει; Σ' αγαπώ τόσο και τόσο, φίλε μου έσύ! Θα ποθυώσζ σιγά σιγά νά σου τό ψιθυρίσω, νά σ' έχω και νά σ' άγκαλιάζω σάν παιδάκι μου, νά σε φράω μέ τά φίλιά μου και μέ τά χάδια μου. Φουσκώνει στην καρδιά μου ή αγάπη μου, σάν τό θουνό. Άχ! Κωστή μου, μαρτύριο στόν κόσμο δέν είναι, σου τόρξιλίζομαι, πού νά μήν τό πόφερον, μόνο και μόνο γιά νά σε ξαναδιώ μιá στερνή φορά, γιά νά σμίγανε τά χείλια μας, ή ανάσα μας, ή ζωή μας. Φουχτό κανείς έτσι νά πεδιάνη, δέν μπορείς νά φανταστής έσύ τέτοιο πράμα. Γιατί, γιατί νά μή σ' άφήσω νάρθης, σάν μπορούσες; Σάν είμεστα εκεί άπάνω, είτανε βολετό άκόμη νά γίνη. Άδύνατο σήμερα — και γιά νά σου τό λέω και γιά νά σου τό ξαναλέω έγώ πώς είναι άδύνατο, έγώ πού ό φοβερός ό πόθος μέ βασανίζει, τά μάτια σου νά διώ τάγαπημένα τή φωνή σου νάκούσω, γιά νά σου τό λέω, πρέπει νά είναι άλήθεια. Έβου μή βασανίζεσαι. Είτανε τής τύχης μου έτσι νά ύποφέρω. Και τή βλογώ τήν τύχη μου, μ' όλη της τήν άσπλαχνιά, τή βλογώ, άφού από σένα αγαπήθηκα και σ' αγαπήσα έσένα. Τί μέθη πού είναι, κανείς έσένα, νά σ' αγαπώ! Οι άλλοι, όλοι τους άφτοι, άπορούνε, γιατί δέν μπορούνε νά σε γνωρίσουνε. Μονάχη έγώ στόν κόσμο, φίλε σε καταγνώρισα, μονάχη έφτασα ίσαμε τά πιο κρύφια τίπόθαια τής ώρας σου τής ψυχής και τοῦ νοῦ σου τοῦ φοβεροῦ. Και γιά τί πράμα ποτές μπόρεσα νά ζουλέψω τους άλλους; Και ποίός μπορεί νά σ' αγαπήσε όπως σ' αγαπήσα έγώ; Και μπορεί μάλιστα νά τό πώ; ποιά γυναίκα ποτές αγαπήθηκε από σένα όπως έσύ μ' αγαπήσες, όπως θά μ' αγαπήσης άκόμη κατόπι από τό θάνατό μου; Όχι. Άχι, δέ θά μέ ξεχάσης, αγαπημένε. Άφτη πιά τή φορά, θέλω άπατή μου νά προσέξω, άπατή μου θά φυλάξω τήν καρδιά σου, γιά νά μή λάξη ποτές κι άλλη καμιά μέ διώξη από τή θέση, πού είναι πιά γιά πάντα δική μου, από τήν καρδιά σου. Τό νιώθω, πώς τή στιγμή δπου ή ψυχή μου φύγη, τή στερνή μου τήν ώρα. ΘΑ ΘΕΛΗΣΩ μέ τόση δύναμη και μέ τόση μπόρεση, πού τό θάμα θά τελεστή και πού ή ψυχή μου θά μπη μέσα στην ψυχή σου; Έτσι θά σμίξουμε γιά τούς αιώνας. Όχι! Κωστή μου, λατρεία μου, τί μέθη οίφάνια πού θά είναι τότες γιά μιά, πού δέ σμίξαμε ζωντανοί και πού θά είμαστε πάντα μαζί, πεθαμμένοι. Μου φαίνεται πώς σήμερα σ' αγαπώ παραπάνω άπ' ό τι σ' αγαπήσα ποτέ μου.

Πώς, μά πώς σ' αγαπώ! Ήθελα, όχι τό γραμμα μου άφτό νά σου στείλω, μά νά σου στείλω τήν ψυχή μου μέσα, όλη σου τή Μύρω σου νά σου τήν έδώσω, γιά πάντα σου νά τήν έχης.

Σήμερα τάπνεμα, στις τρεις περίπου, ή Φρόσω

ή καμμένη πού, άφτόν κατέθηκε από τά Δράκια, όλο μέ νοιάζεται κι όλο ξεχεται νά μου κάνη συντροφιά, ήθελε πάλε, ίσα ίσα τήν ώρα όπου είτοιμαζόμουνε νά σου γράψω, κάθησε, μάλιστα έμεινε κάμποσο. Η κακόμοιρη! Τήν άφρινα και μιλούσε, μιλούσε. Μά σε βεβαιώνω πώς δέν άκούγα λέξη άπ' όσα μου έλεγε· σά ναούρισμα μου έχότανε ή φωνή της, και μου άρέσει νά τήν άφίνω νά λέη και νά λέη, δίχως έγώ νά προσέχω και καλά.

(Στάλλο φύλλο τελειώνει)

ΚΟΛΟΜΠΙΝΑ

Μέ μισοκλεισμένα άκόμη βλέφαρα, βαρεία από τή γλυκα του ύπνου, ψάχνει νά μαντέψει μέσ από τά κατεβαμένα παραπετάσματα πού χρωματίζουνε σ' έν άπαλό μισόφωτο τήν άπόσκιερα τής ήσυχης κοιλουλάς της, αν είναι πρωί, αν ξημέρωσε, ή μή τό δειλινό μαρτυράει τοῦ βραδιού τό προμήνυμα. Κι άνασηκώνοντας άργά και νυσταγμένα τό ξανθό της κεφάλι, ρίχνει τά μάτια της πρὸς τό παράθυρο. Σκέψ. φωτάκια, χαριτωμένα σχήματα πολίχρωμα ζωγραφίζονται στο άκαθόριστο φόντο τής κουρτίνας, πού άνάλαφρα κάπια πνοή άρροσάλενει. Και τεντώνοντας μέ τεμπελιά τάλαβύστρινα μπράτσα της, πού άθελα ξεσκαπίζουν κάποιες μυστικές καμπύλες, άφίνει νάκουστεί ένα ήδονικό χαμουρητό.

Παράζει, σε μιá κοιθυράνα, ριχμένη ή ρὸς άπλάξενια κολομπίνα, μέ τους μαρμαμένους μενεξέδες, άκόμη καρφομένους στο στήθος, τό ένα μεταξωτό γοβάκι γυρισμένο ανάποδα κ' ή βελουδένια μικρή μάσκα κρεμασμένη στο πόμολο τής πόρτας, μ' ένα άδιόρατο μειδιάμα ειρωνείας, τής ζωντανεύουν τήν τρελή χτεσινή βραδιά τής άποκριάς.

Κι όλα κείνα τά μυοίχρωμα κομφετί, πού σά βενετσιάνικο μωσαϊκό τοῦ ωραίου καινού καιρού στολίζουνε τό πάτωμα, τής διηγούνται άθωα και γελαστά γιά τό χτεσινό στροβιλό τους και τήν όρμη τής τρέλας πού τό μέθησε σ' άντίκρουσμα τής όμορφιάς της. Γι αυτό πολλά άκόμη πιο τολμηρά και τσαχπίνικα κρύφτηκαν μέσ στο μυρωμένο κόρφο της και ρούφηξαν δλη τή νύχτα, χωρίς νάν τό πάρει είδηση, μιá κρύφια ήδονή.

Άλλα πάλι μεπεδέρησαν στα πυκνά ξανθά μαλλάκια της, κ' ήπιαν και μέθησαν άπ' τό μυστικό άρωμα ένός παραμυθένιου δάσους, ως στής αυγής τό ξύπνημα.

Σάν κάτι νά μαντέψει αύτή τή στιγμή από τό σιγανό τους κρυφομίλημα, κατέδασε, λές, ντροπισαμένη τά μακριά της βλέφαρα και χαμογέλασε. Κι όλα κείνα τά ποικιλόχρωμα χαριάκια πήραν ζωή και κίνηση, γίνηκαν πεταλούδες, λούλουδα, άρώματα, και ζωντάνεψαν έναν κόσμο χαράς, γλεντιού, ευτυχιάς και πέρασαν από μπροστά της χίλιον ειδών μάσκες, ντόμινα πιερρότοι, κολομπίνες, γέλια, πηδήματα, τραγούδια, πειράγματα, όλα λουσμένα σε μιá πλημμύρα από φώς, σε όργια από χρώματα, σε μεθήσι, σε νιάτα, σε ζωή.

Κι άντήχησε σταϊτιά της μιá λικνιστική μουσική, πού, γιά κάμποσην ώρα, χτες βράδι, τή ναούρισε στην άγκαλιά ένός λευκού μεταξωτού πιερρότου.

Μιάτοια προσπάθησε νά τόν μαντέψει, τόν άγνωστο λευκό χορευτή, από τήν πρώτη στιγμή πού τήν πλησίασε, ψιθυρίζοντας της πώς τή γνωρίζει από τή

λάμψη τῶν ματιῶν της, ἀπὸ τὸ μικρὸ της στοματάκι πού μοιάζει ἀνοιξιὰτικο μπουμπουκι, ἀπὸ τίς χρυσαφένιες τούφρες τῶν μαλλιῶν της, πού χαρούμενα παιγνιδίζουν μὲ τίς φωτοσκιάσεις τοῦ μετώπου της. Καί τὴν ἄφησε νὰ νιώσει πὼς εἶναι κι αὐτὸς ἓνας θαυμαστής της, ἴσως ὁ θερμότερος. Ἐκείνη τοῦδωσε τὸ χέρι μ' εὐχαρίστηση, κι αὐτὸς ἀπόθεσε κεῖ ἓνα ἀπαλὸ κι ἀτέλειτο φίλημα. Τὰ μάτια της ἀνήσυχτα προσπαθοῦσαν νὰ συλλάβουνε κάτι ἀπὸ τὸν ἀληθινὸ ἱστάτη πού κρυβόταν κάτω ἀπὸ τὸ μυστήριό της μάσκας, μ' ἀνώφελα, καί τὴν καρδιά της πίεζε μιὰ ἀμίλητη ἀγωνία, ἀπὸ κείνες πού ἐρμηνεύονται καλῆτερα σ' ἓνα εὐγλωττο τῶν ματιῶν ἐρώτημα.

Σὰν ἀπὸ μιὰ ἀκατανίκητη δύναμη σπρωγμένοι, θρέθησαν στὸ γενικὸ στρόβιλο τῶν ζευγαριῶν καὶ ξεχάστηκαν ἐκεῖ, λιχνιζόμενοι στῶν ἤχων τὰ μηνύματα. Κι ὅσο χόρευαν, κι ὅσο στροβιλιζαν, ἓνα ἀόρατο χέρι διάγραφε πάνου ἀπ' τὸ κεφάλι τους κύκλους φωτερούς, καί τοὺς ράντιζε μὲ ροδόφυλλα λευκά, αἰθέρια σὰν τῆς αἴθρας τὰ φιλήματα, πού ἀπάλαιναν τὸν ἀγέρα γύρω τους καὶ μιλούσανε γιὰ κάποιες μακρυνές χροαυγές στὴ χώρα τοῦ Ὀνείρου. Καί μὲς στὴ ζάλη τοῦ Ἄγκιστου οἱ ἀναπνοές τους ἔκριναν τὸ ἄρωμα τῆς νιότης τους.

Ἔπειτα ἀπὸ πολλὴν ὥρα, πού τὰ μάτια της τὸν ἀνιχνεύσαν ἀνεπίσημα στὸ πλῆθος, τὸν εἶδε ξαφνικὰ σ' ἓνα θεωρεῖο μέσα, σ' ἓνα ὑποκείμετο ἀπὸ δημοφῆς φρεσιὰ φανταχτερές, καί τῆς φάνηκε πὼς τοὺς μιλοῦσε γι' αὐτὴν, δείχνοντάς τους μ' ἐπιμονὴ τὴν τριανταφυλλένια κάτω κολομπίνα. Καί καθὼς κρατοῦσε στὰ χέρια του ἓνα μάτσο μενεξέδες, ἀφοῦ τὸ φίλησε κοιτάζοντά την, τῆς τὸ πέταξε μὲ ὀρμητὴ στὸ στήθος της ἀπάνω. Τ' ἄρπαξε μὲ τρελὴ χαρὰ καί τὸ κάρφωσε στὴν καρδιά της, ἀφοῦ στοργικὰ τὸ κοίταξε, κ' ἔνωισε νᾶνοιγεται μὲς στὴν ψυχὴ της ἓνα μαγικὸ θεόριτο περβόλι, σὰν αὐτὰ πού λέν τὰ παραμύθια, κ' εἶδε θαμπωμένη ἀπὸ εὐτυχία ἓνα ροδόλευκο μεταξωτὸ ζευγάρι νὰ χάνεται ἀγκυλισμένο πίσω ἀπὸ κάποια μονοπάτια ἀντισμένα.

Ἦταν ὄνειρο... γιατί μόλις ξύπνησε, ἐκεῖνος εἶχε φύγει, χάθηκε, πλινθοντάς μαζί του, ἢ ἀκολουθώντας, ποιὸς ξαίρει πού, τίς ὥραιες τοῦ θεωρείου μὲ τίς φανταχτερές χιενισιές πού εἶτανε ξωτικά ντυμένες. Ἄλλη μιὰ φορά κοίταξε παντοῦ, μὰ ποιθενὰ δὲν εἶτανε κείνος!

Κι ὅλα γύρω ἐρήμιωσαν, κι ὅλα γύρω παγώσανε... Μόλις ἄρχισε νᾶνοίγει ἓνας παράδεισος, πίσω ἀπὸ ἓνα ἄγνωστο μυστήριό, μιὰν ἀχαρὴ μοῖρα μὲ φρεσιὰ ἀποκριῶς, ἔκλεισε τίς θύρες του διαστεικὰ καὶ χαίρεκα.

Κ' οἱ μαρμαίμενοι μενεξέδες νοσταλγικὰ σάησανε τὸ κεφάλι τους καὶ σιγανά, μὲ φόβο, μολογᾶνε τὴν ἀνθρώπινη ἀτυχία, πού ἡ μάσκα δημιουργήσε, καί θάβηλαν, καθὼς σιγότερα κρυφομιλοῦν, νὰ ζούσαν καί νὰ πέθαιναν σὲ χώρες ἀγνωστες κι ἀληθινές, πού δὲν ἐπάρχουνε μάσκες κι οὔτε ἀνθρώποι νὰ τίς φοροῦνε. Ὅσο εἶν' ἀμίλητος, τόσο βαθὺς κι ὁ πόνος τους. Μὰ κάθονται κεῖ πού τοὺς κάρφωσε, ποιὸς ξαίρει ποιὰ κακόβουλη μοῖρα, στὸ στήθος τῆς ριχμένης στὴν πολυθρόνα κολομπίνας, καί στοῖκὰ περιμένουν τὴ σταγ-

μὴ τῆς καταδίξης, πού θὰ ποδοπατηθοῦνε στὸ δρόμο, ὅταν πιά κάθε τους ἄρωμα θάνατο ξεψυχισμένο.

Καί τὰ πυκνὰ βλέφαρα ἐκείνης κοιτάζοντας στὸ κενὸ, βυθίζονται ὑστερ' ἀπὸ τοῦ Ὀνείρου τὸ πέλαγο, σὲ μιὰς ἀμίλητης λύπης τὸ τραγικὸ μυστήριό! Κι ὅλα γύρω της σωπαίνουν, καί μὲς' ἀπὸ τὰ κατεβασμένα παρατετασμάτα ἡ μέρα χαϊδευτικὰ μαλακώνει τοὺς ῥοδινούς τόνους τῆς μεταξωτῆς πονεμένης κολομπίνας, πού παρακολουθεῖ σκεπτικῆ τὸ φευγαλέο δράμα τοῦ λευκοῦ ὄνειρεμένου περροῦτου.

Κρομασμένη πάντα στὸ πόμολο τῆς πόρτας ἡ μικρὴ δελουδένια μάσκα, εἰρωνικὰ χαμογελαίει κάτω ἀπὸ τὰ δάειανὰ μάτια της...

22.2.921

ΑΘΗΝΑ Α. ΤΑΡΣΟΥΛΗ

ΑΠΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ

Ἀθήνα 26 Ἀπριλίου 1921

Ἀγαπητέ μου Νουμά,

Πληροφόρησε, παρακαλῶ, τὸν ἀξιόλογο συνεργάτη σου Γιάννη Καραγιάννη, πὼς δὲ σκέφτηκα ποτὲ νὰποκηρύξω παλιὰ λόγια μου. Μήτε κ' ἔχω πάλι φόβο νὰλλάξω, σὲ μελλούμενες ὥρες, τὰ σημερινά. Κι αὐτὴ εἶχα πάντα τὴν εὐτυχία νὰ θυμῶμαι πὼς ὁ θεὸς μᾶς ζωντάνεψε, τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν πνοή του. Βεβαίωσε λοιπὸν τὸ φίλο σου, πὼς δ,τι γράφω, ἔσπετε κι ἂν ἴσως, ἢ ὁ γέννησε, ἤμεθα εἴτε ἔμμεσα, ἀληθινὴ ἀγάπη γιὰ τὸν ἀνθρώπο καί γιὰ τὴν ἀνθρώπινη τύχη. Θὰ τὸ νοιώθει αὐτὸ σίγουρα κι ὁ ἴδιος. Ἀλλιῶς δὲν μπορούσε νᾶδινε ἴση σημεῖα στὰ παλιὰ μου ἐκείνα γραφήματα. Ἔτσι, δικαιοῦμαι τὸν πιά νὰ τᾶρέσει καλύτερα δ,τι σκέφτηκα δεκοτῶ χρονῶν παιδί, παρὰ δ,τι νοιώθω τριανταδὺ χρονῶν ἄντρας. Μονάχα ὅς μὴν ἐξῆλθ, πὼς κι ὁ ἄντρας ἀπ' τὸ παιδί ἐκεῖνο πλάστηκε. Τοῦ τὸ θυμῶ, γιατί ἂν ἤξερε νὰ διαβάσει κι δ,τι γράφω σήμερα, θὰ ἴδδλετε μόνος του.

Γιὰ τὴ δική σου ἐπιείκεια — ὄχι! δὲ χολιάζω. Σὲ ξέρω τίμιο. Μὰ σ' ἄρεσει σιγὰ νὰ χωρατεῖς. Ἄγως ἄλλη σκέψη. Γιὰ τὸ γούστο μόνω. Δὲν πειράζει λοιπὸν. Χωράτενε. Ἀπὸ χωρατὰ παίρω,

Συμπάθα με πού περιαιτιολόγησα. Μὰ ὀλίγελα δικό μου φταίξιμο δὲν εἶναι. Μποροῦσε ἓνας ἀγῶνας ἄμα ὁ πόθος τῆς ἀλήθειας τὸν κινᾶ, νὰ στέκεται σὲ ἐπίπεδο ἀνηλότερο. Ὅχι νὰ σὲ κάνει νὰ σιγαίνεσαι τὴν ἀπολογία σου, ἄμα σὲ καλεῖ νὰπολογηθεῖς. Καὶ νὰπολογηθεῖς γιατί; Ἐπειδὴ, ἔσπερα ἀπὸ καιροὺς καὶ χρόνια, δὲν ἀκολουθῆς τίς πρώτες σκέψεις πού ἔκανες, νὰ ἄγως μῆνες, σὴν ποιογνωσιολογικῆς μὲ τὸ σοσιαλισμὸ, σὲ ἡλικία δεκοτῶ χρονῶν!

Μὲ φιλικὸ χαρῆτισμο

ΦΩΤΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

ΣΗΜ. τοῦ ΝΟΥΜΑ. — Ὅστόσο ξεχνᾶει ὁ ἀγαπητὸς Φώτος πὼς τότε, πού εἶτανε δεκοτῶ χρονῶν, εἶχε τὴν ἀπαίτηση νὰ τὸν ἀκολουθήσουμε εμεῖς πού εἴχαμε, φεῦ! περάσει τότε τὰ τριανταδύο. Καί μᾶς κἀνιζε μάλιστα πού δὲν τὸν ἀκολουθοῦσαμε στὰ σοσιαλιστικά του σπῆρα.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

Ίδρυτής και Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
 Έκδότης και Διαχειριστής: ΧΡ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

Ταχυτικοί συντάκτες: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΩΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει να διευθύνονται:

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΝ & ΣΙΑν Σοφοκλέους 3, ΑΘΗΝΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

δρ.	25	το χρόνο.
•	13	το εξάμηνο.
•	7	το τρίμηνο.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ ΚΑΙ ΑΙΓΥΠΤΟ

£	1	το χρόνο
£	0,10	το εξάμηνο

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

\$	5	το χρόνο
\$	3	το εξάμηνο

Και για τα άλλα μέρη ανάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΕΝΑΣ μεγάλος και σεβαστός μας φίλος από το Παρίσι, που από χρόνια συνηθίσαμε να παίρνουμε τα λόγια του ως θεία ρήματα, ως θέσφατα και να δεχόμαστε τη γνώμη του άσυζητητα και ανεπιφύλακτα, αγανάχτησε γιατί στη σελίδα 110 του «Νουμά», στα «Γράμματα από το Μόναχο», γίνεται λόγος για τους «Σαλλόκους» του Παρισίου, που καταδικάσανε το Γερμανικό λαό να δουλεύει σαρανταδύ χρόνια για την άνταντικη κεφαλαίοκρατία, και να πληρώσει με τον ιδρωτά του τις άμαρτίες του Γουλιέλμου, του Λούνγκεντορφ, του Τίρπιτς. Η αγανάχτηση του σεβαστού μας φίλου είναι δικαιολογημένη. αγανάχτησε, ως Γάλλος, που δεν μπορεί τόσο γρήγορα να λησμονήσει τη θηριωδία της милитарιστικής Γερμανίας και τη μεγάλη συμφορά που ξαπόλυσε κατά της ανθρωπότητας ένας άφηνιασμένος αυτοκράτορας. Η μεγάλη, ή ευγενικά Γαλλία, δέχτηκε πρώτη και κυτάστηθα τάχα χτυπήματά του κι' έτσι είναι υπεράνθρωπο να ζητήσει κανείς από ένα Γάλλο, όσο διανοούμενος κι όσο ανθρωπιστής κι αν είναι, να ρήξει τόσο γρήγορα πέτρα στα περασμένα και να δεχτεί ανεπιφύλακτα την ά ν θ ρ ω π ι σ τ ι κ ή (τό τονίζουμε αυτό), άποψη του συνεργάτη μας. Γιατί ο συνεργάτης μας, ο Στάϊνμετζ, βλέπει και κρίνει τα πράγματα πάντοτε ως ά ν θ ρ ω π ι σ τ ή ς και π ο τ έ ως Γερμανός. Τα όρια της πατρίδας του τάχα άπλώσει σ' όλο τον κόσμο και συνηθίσε να θεωρεί όλους τους ανθρώπους πατριώτες του κι αδερφούς του, κι όταν ακόμα, στο μεγάλο πόλεμο, είσται υποχρεωμένος να φορέει το γερμανικό κράνος και να σιωπώνει τάδεργια του. Ο Στάϊνμετζ έζησε χρόνια σμά μας,

είτανε αναπόσπαστος σύντροφός μας, είναι κι αυτός από την ταχτική παρέα του «Νουμά», και μās δόθηκε άπειρες φορές ή ευκαιρία να έχτημήσουμε τα ευγενικά του αίσθήματα και τό διαμαντένιο του χαρακτήρα. Πονάει για το Γάλλο εργάτη, όσο και για το Γερμανό, και στην άνταπόκρίσή του δε διαμαρτυρήθηκε ως Γερμανός μά ως άνθρωπος που θα υποχρεωθεί αυτός και τα παιδιά του να πλερώνουνε σαρανταδύ χρόνια με πόν ιδρωτά τους τις ξένες άμαρτίες. Πάνω στον πόνο του και στην αγανάχτησή του παραπής, τό μολογοΐμε, κατήφορο, και χαρακτήρισε για Σαλλόκους τους κυβερνήτες της μεγάλης και δοξασιμένης Γαλλίας. Μά ο χαμένος, λέει ή παροιμία, κι ό πονεμένος, έχουν ένα λόγο παραπάνου.

ΥΣΤΕΡΑ απ' αυτήν την εξήγηση (όχι δικιολογία) που δίνουμε σ' ότι έγραψε ο Στάϊνμετζ, θάναγκασίσει ο σεβαστός μας φίλος πώς τό φταίξιμο δεν είναι και τόσο βαρύ και πώς δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως άποκλειστικά γερμανόφιλος ο «Νουμάς», και ξεχωριστά ο διευθυντής του, που κι από οικογενειακή παράδοση κι από άτομική πίστη συνηθίσε να θαυμάζει και ναγαπά από μικρό παιδί τό Γαλλικό λαό, χωρίς όμως ή άγάπη του αυτή και ό θαυμασμός του νάν τονέ σπρώχνουνε να μισεί κάθε άλλο λαό, ακόμα κι όταν ο λαός αυτός, ο άνεύθυνος για κάθε κρατική άδικία, πολεμάει την πατρίδα του. Ο παπούς του πολέμησε στη Μεγάλη μας Έπανάσταση, με τό Γάλλο συνταγματάρχη Φαβιέρο και μέσα σ' ένα ρομάντζο του, στους «Απόγονους», καθώς και σέ μιá μπρσοούρα του «Μορφώσετε τό λαό!», έδειξε όλη την άγάπη του και την ευγνωμοσύνη, που τρέφει, ως άνθρωπος κι ως Έλληνας, για τη Γαλλία. Δεν άξίζει λοιπόν από μιάν άτυχη έκφραση του Στάϊνμετζ νάν του τ' άρνούνται σήμερα όλ' αυτά.

ΔΕΝ προσφέρει καμιάν ύπηρεσία ούτε στο Κόμμα ούτε στην Πατρίδα (άφου γίνεται κατάχρηση και της κακομοιριασμένης αυτής λέξης) ή εφημερίδα που άκονίζει τα σταθιά και γιομίζει τα κοιμπούρια της στα κύρια άρθρα της, φοβερίζοντας πώς θα έχουμε μιá καινούργια 19 Νοεμβρίου, πολύ φοβερώτερη από την άξιομνημόνευτη κι άξιοσεβάστη, και πώς, εντυχώς υπάσχουν άρκετοί σπύλοι ήφελτορικοί για να μρεμάσουνε σ' αυτούς τα κομμένα, μπροσά... κεφάλια μας! Η εφημερίδα αυτή, ή υπερπατριωτική, ξεχνάει πώς είμαστε σήμερα μπλεγμένοι σέ πόλεμο δεινό, πώς έχουμε στείλει σ' αυτόνε τα παιδιά μας, πώς ή λίρα ζυγώνει στα έκατό, πώς αν έθκολοιθήσει λίγο ακόμα τό κακό αυτό θα πέφτουμε ψόφιοι από την πείνα στους δρόμους... πώς... πώς και πώς... — Δέ μās σώνουν όλες αυτές οι συφορές μά δέχουμε τώρα και την τρομάρα πώς θα μās κρεμάσουν κοψοκεφαλισμένους, σάν έπικηρωγμένους ληστές, ή σάν τσιροκέφαλα; Αυτηθείτε πιά, χριστιανοί, τα νεύρα μας... και τα στομάχια μας!

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Η ΔΥΣΚΟΛΗ ΩΡΑ Βίωμα Ιανίν.

2

Αυτός είναι ο άστυξ πολιτισμός, που για να σώσει την ύπαρξή του οργανώνει απαλειμούς, καταδικάζοντας έναν ολάκερο λαό στον αγριώτερο θάνατο. Ο Νικόλας Πέτροβιτς δεν είναι πια απογοητευμένος μονάχα από το σύγχρονο πολιτισμό. Είναι απογοητευμένος και από τον ίδιο τον εαυτό του, από το έργο του. Απαρνιέται τα βιβλία του. Αυτά σκορπίσανε στον κόσμο το ψέμα, αυτά παρακίνησαν τους μαθητές εκείνους της σχολής στην άταρασία. Ίσως, άμα θα λείψουν αυτά, η ζωή θα γίνει καλύτερη. Είναι η θλιβερή καταδίκη όλης της σύγχρονης διανοητικής παραγωγής, που στάθηκε ανίκανη να υπερειρήσει την εδ-
τυχία του λαού.

Πάρνει τα βιβλία του και τα ρίχνει στη φωτιά. Στάχτη. Έτσι θα λείψει το ψέμα, θανάσιμει ο κόσμος, και για να πετύχει αυτό δε διατάζει να φανεί σκληρός και στα ίδια τα πνευματικά του παιδιά.

Είναι τώρα πέντε μήνες, που οι νέοι επαναστάτες βρίσκονται φυλακή. Η μάνα ενός από αυτούς τους νέους, του άρχηγού, πάει μια μέρα στο σπίτι του. «Θέλω να μου σώσεις το παιδί μου από την κρεμάλα. Ξέρω το ύψυτνο» του λέει. Η σκηνή αυτή είναι μια από τις δυνατώτερες. Ο Νικ. Πέτρο. σκύβει το κεφάλι. Ναι. Είναι ο ύψυτνος. Πρέπει να σώσει το παιδί της γυναίκας αυτής. Και τότε γίνεται κάτι πρωτότυπο. Ο Νικ. Πέτρο. ζητάει και τον διορίζουνε διευθυντή της φυλακής. Έτσι μια μέρα μαζεύει όλους τους φυλακισμένους σε μια αίθουσα, αφού φρόντισε ναπομονώσει τους φύλακες, και τους λέει ανάμεσα σε άλλα: «Εμείς οι διανοούμενοι είμαστε ύψυτνοι γιατί όλη η ζωή έχει μεταβληθεί από τους ισχυρούς σε μια αίθουσα φυλακή. Οι φυλάκες και τα δεσμά δημιουργούνε πάντα καινούργιες φυλακές και καινούργια δεσμά, ο πλάθος που υποφέρει, σφυροκοπεί αιώνια νέες αλυσίδες για τους τυράννους του. Είναι ανάγκη να ανοίξουνε όλες οι φυλακές, όλες οι αλυσίδες να σπάσουνε, ο άνθρωπος ο βασανισμένος να δώσει το χέρι του στο βασανιστή του για μια συμφιλίωση. Οι άνθρωπινες καρδιές, που είναι γιομάτες αγάπη, πρέπει να σωφρέσουνε τη σκληράδα, την ψευτιά, τα αιώνια βασανιστήρια. Τότε θα πλημμυρίσει η ζωή από ευτυχία, ο άνθρωπος θα αναστηθεί από τους νεκρούς και η ζωή θα λευτερωθεί από τη φοικαλέα εικόνα του χειμάρρου του αίματος, από τις βιαιότητες, από τα βασανιστήρια, από τη σκοτεινή κρεμάλα. Ολάκερη η Ρουσία πρέπει να αναστηθεί και σε όλον τον κόσμο, σε όλους τους λαούς, να φέρει το μεγάλο κήρυγμα της Αγάπης και της Συχώρησης».

Υστερως από τα υπέροχα αυτά λόγια, που κλείνουνε όλη την ιδεολογία του συγγραφέα, το χρέος του είναι πια καθωρισμένο. Ανοίγει τις πόρτες της φυλακής κι αφήνει τους φυλακισμένους να φύγουνε. Το υπαγορεύει η αγάπη, το απαιτεί ο νόμος της συχώρησης των όχθρων. Αυτό δεν είναι παράβαση χρέους. Είναι μια ανώτερη ήθικη, που μόνο ένας άνθρωπος που έχει την αγάπη για ιδανικό του μπορεί να την νιώσει και να την έχτιμήσει. Ο Ν. Πέτρο. λευτερωμέ-

νος από τις παλιές πλάνες του, έχει πια ριζωμένη στο στήθος του την ιδέα πως μόνο η Αγάπη θα μπορέσει να νικήσει το κακό, να φέρει την ευτυχία στο βασανισμένο κόσμο.

Ο Βόβας χαροποιείται. Η τραγική στιγμή ζυγώνει. Χιονίζει. Τρελός ο Ν. Πέτρο, χύνεται όξω από το σπίτι να πάει στο γειτονικό χωριό να το οικονομήσει λίγο γάλα. Μά ο Ν. Πέτρο, που βλέπει το παιδί του να πεθαίνει, δολοφονημένο από τον άστυξ πολιτισμό, είναι τώρα ένας κοινός εγκληματίας. Οι Κόκκινοι έχουνε να τον πιάσουνε. Πρέπει να δώσει λόγο γιατί άφησε τους φυλακισμένους να φύγουνε. Η Όλια ζητάει να τους πλανέψει. Ένας Κόκκινος για φοβέρα της κολλάει το ρεβόλβερ στο μελίγγι. Κείνο παίρνει φωτιά κ' η Όλια πέφτει νεκρή. Γυρίζοντας από το χωριό ο Ν. Πέτρο, βρίσκει δυό πτώματα. Το Βόβα και την Όλια. Μά τη στιγμή που στέκεται θου-
δώς μπρός στο ματωμένο πτώμα της Όλιας, ακούγονται στη δίπλανη κίμαρα κλάματα μικρού παιδιού. Η Νούσιτς, η κόρη του, γέννησε. Μια ζωή έφυγε. Μια καινούργια ζωή ήρθε στον κόσμο. «Η Μοίρα, η Μοίρα... Όποιος κι αν γυρίσει κανείς στη ζωή, παντού η Μοίρα κυριαρχεί. Ποιά νάναι αυτή η μυστη-
ριώδης Σφίγγα...» ψιθυρίζει ο Ν. Πέτροβιτς.

Με αυτή την τραγική άπορία κλείνει το έργο μέσα σε μια απρόσφορα βαριά πένθιμη, όποιον μόνο μια φωτεινή άχτιδα σκορπίζει τη γλυκειά της λάμψη. Είναι το φως της ελπίδας προς η καινούργια ζωή που θανάττει μεσα από τα ματωμένα συντόγματα της τρωικής ζωής, θα είναι καλύτερη.

Το έργο δεν έχει τη στενή πλοκή που θα μπορούσε να ζητήσει κανείς από ένα ρομάντζο. Δεν έχει καμιά υπόθεση. Ένας άνθρωπος που γυρίζει από το μέτωπο, βλέπει τη ζωή να περνάει από μπροστά του και το θέμα αυτής της ζωικής εικόνας του γεννιέει μια ψυχική επανάσταση. Είναι το σιωπηλό δράμα μιας ψυχικής απελευθέρωσης. Ο συγγραφέας που έβλεπε στην αρχή τη ζωή με μάτια άσπυ, γίνεται, γυρίζοντας από τον πόλεμο, σοσιαλιστής. Μά στο τέλος, γένει την πίστη του και στο σοσιαλισμό. Με το σοσιαλισμό το σπίτι του γίνεται θέατρο μιας άγριας σιωπηλής τραγωδίας. Η Ρουσία είναι βυθισμένη στη δυστυχία. Μόνο η Αγάπη θα μας σώσει. Η αγάπη και η συχώρηση θα φέρουνε την αληθινή ευτυχία.

Με αυτό δεν μπορεί κανείς να συμπεράνει πως ο συγγραφέας με μια ύποπτη προσοπάθεια ζητάει να δυσφημήσει το σοσιαλισμό. Βέβαια σήμερα, στη μεταβατική αυτή κατάσταση που βρίσκεται η Ρουσία, είναι φυσικό πως ο σοσιαλισμός, και με τον πόλεμο φανερό η κορυφή, που του έχει στήσει ο άστυξ πολιτισμός, δεν μπόρεσε να αποδώσει όλους τους καρπούς που περιμένουμε σίγουρα απ' αυτόν. Μά αληθινά στη Ρουσία σήμερα δεν έχουμε ακόμα σοσιαλισμό. Βρισκόμαστε στα ποδούρα του, κι ο αγώνας δε γίνεται τόσο σήμερα για να ιδρυθεί ο καινούργιος κόσμος, όσο για να εξαφανιστεί ο παλιός, που εξακολουθεί την αντίδρασή του. Άμα θα λείψει τελειωτικά η αντίδραση, άμα το καινούργιο οικοδόμημα έψωθεί περίλαμπρο, τότε ο κόσμος θα νιώσει τι κέρδησε, από ποιό φοιχτό έπιτάλη απαλλάχτηκε.

Η Ρουσία σήμερα ίει τη «δυσκόλη ώρα» της. Είναι η δύσκολη ώρα που παλεύει να ορξει τον παλιό κόσμο, να πνίξει το άγριο στοιχείο της ψευτιάς και

του μίσους. Ἀληθινή Τιτανομαχία, που γεννιάει τὸ σεβασμὸ σὲ ὄλους ἐμᾶς που παρακολουθοῦμε τὸν ἀγῶνα αὐτόνε ἀπὸ μακριά μὲ σφιγμένη ψυχὴ, μὲ ἱερὴ ἀναιμιότητα. Ἀπὸ τὴν ἀγῶνα αὐτὴ θύελλα που συνταράζει σύρριζα τὴ Ροιουσία, θὰ ἀνατείλει λαμπρὸς ὁ ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς Ἀλήθειας. Ἔβλεπε τὸ παιδί που γεννιάει ἡ Νούσοια, σύμβολο τοῦ νέου κόσμου, τὴ στιγμὴ που ὁ Βόβας, τὸ σύμβολο τοῦ παλιῦ κόσμου, πεθαίνει μ' ἕναν ἄγριο θάνατο.

Ποιά εἶναι ἡ ἰδεολογία τοῦ σοσιαλισμοῦ; φετάνε οἱ καλοθελητές. Ὁ σοσιαλισμὸς εἶναι ἀπλὸς ματεριαλισμὸς, στοιμᾶχι, λένε, που καταβάλλει τὴν ἀξία τῆς ζωῆς σὲ ταπεινὸ ἐπίπεδο. Μὰ ὁ ἀληθινὸς σκοπὸς τοῦ σοσιαλισμοῦ δὲν εἶναι νὰ ἐξασφαλίσαι μιὰ ἀπλὴ ὄλικὴ εὐημερία. Ὁ σκοπὸς του εἶναι τῆς Ἀγιάτης, ποὶ εἶναι σήμερα κούφια λέξη, νὰ τῆς δώσει σάρκα, νὰ τὴν ἐπιβάλλαι στὸν κόσμον, νὰ τὴν κἀνει ὁδηγὸ καὶ ρυθμιστὴ τῆς ζωῆς μας. Νὰ ἀνεβάσαι τὸν ἄνθρωπον σὲ ἀνώτερο ἠθικὸ ἐπίπεδο, ὅπου ἡ ἠθικὴ νὰ μὴν εἶναι ἀπλὸ παιγνίδι στὰ χέρια τῶν ἐπιτήδειων ἐκμεταλλευτῶν τῆς ζωῆς, μὰ ἀληθινὴ ἠθικὴ ἀξία που νὰποτελέσαι τὸ ἀνώτερο ἰδανικὸ τῆς ζωῆς. Γιὰ νὰ τὸ πετύχει αὐτὸ ὁ ἄνθρωπος, πρέπει νὰ σπᾶσαι πρῶτῃτερα τὰ δεσμά που τὸν κρατοῦνε φελάβο στὴ βία καὶ στὴν ἐκμετάλλεψη. Μέσα στὸ σημερινὸ φαῖλο κοινωνικὸ Κάθεστὸ τὸ λουλουδί τῆς ἠθικῆς ἀδύνατο νὰνθῖσαι. Κανεὶς δὲν εἶπε πὼς πρέπει νὰ πραγματοποιηθεῖ ὁ σοσιαλισμὸς μόνο γιὰ νὰ καλοτρῶμε, γιὰ νὰποφύγοιμε τὴν ὑποχρέωση τῆς θυσίας. Αὐτὰ ἄς τὰ λένε οἱ στενοκέφαλοι καὶ οἱ κακόπιστοι. Ὁ νόμος τῆς θυσίας θὰ παραμείνει πάντα ἡ εὐγενικώτερη ὑποχρέωση τοῦ ἀνθρώπου. Ὁχι πὼς νὰ σώσοιμε τὸ τοιμᾶρι μας μὲ τὴ μέθοδο τοῦ σοσιαλισμοῦ. Νὰ θυσιάστοῦμε, ναι, μὰ γιὰ τὸ σφέρο τῆς ἀνθρωπότητας, γιὰ νὰ ὑψηθεῖ ἡ ζωὴ, γιὰ ν' ἀποκτήσαι ἡ ἔννοια τῆς ἠθικῆς πεισιπᾶστερο κῆθος. Γι' αὐτὸ σὰν παίρονοι γιὰ σύνθημά μας τὸ «Κάτω οἱ Πόλεμοι», δὲν ἔννοοῦμε μ' αὐτὸ, κάτω ἡ θυσία, δὲν ἀρνούομαστε τὴν ὑποχρέωση τοῦ θανάτου. Διατηροῦμε ἴσια ἴσια τὴ συνείδηση τῆς ὑποχρέωσης αὐτῆς που μᾶς ὑψώνει πάνω ἀπὸ τὰ ζῶα: γιὰ τὴ στιγμὴ που ἡ ΖΩΗ θὰ μᾶς ζητήσει αὐτὴ τὴ θυσία. Ἔτσι τὼν νιώθοιμε μὲ τὸ σοσιαλισμὸ καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ διδάξοιμε εὐτὺς ἀπὸ τῶνα στοῦς νέους πρὸ πάντων, που ἐνθυνοῦνται μὲ τὸ ὄνομά του. Μὰ ὅσο νὰ φτάσοιμε στὸ σημεῖο αὐτὸ, θὰ περάσοιμε ἀναγκαστικὰ ἀπὸ μιὰ περίοδο ἀνομιᾶς καὶ βίας. Ἔβλεπε ἡ περίοδο τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Δὲν καθιερόνοιμε τὴ βία. Τὴν γοησιοποιοῦμε μόνο γιὰ νὰ ὁδηγήσοιμε μὲ τὴν ἀναγκᾶ διαπαιδαγώγησι τὴ μελοῦμένη γενιά στὴν Ἀγίατη καὶ στὴ Συγῶρεσι. Ὁ συγγραφὲς ὁσὸσο που τονίζει τὴν ἀψηλὴ αὐτὴ ἀποστολὴ τῆς ζωῆς, φαίνεται μ' ὄλοντοῦτο σὰ νὰφιδάλοι τελεωτικὰ καὶ νὰ αὐτὸ ἀκόμα. Αὐτὸ μᾶς ἀρῖνει νὰ τὸ ὑποπτεύοιμε ἡ τελευτάια τοῦ πεσοιμιστικῆς ἀρκαρῶνησι: «ἡ Μοῖσα, ἡ Μοῖσα κυβερνάει τὴ ζωὴ. . .»

Χαρακτηριστικὸ γνῶρισμα τοῦ ἔργου εἶναι ἡ τάσι του πρὸς τὴ ρητορεία. Ὁ συγγραφὲς δὲν ἀφήνει τίς ἰδέες νὰ βγαίνοινε μοναχᾶς ἀπὸ τὰ γεγονότα. Τὶς κηρύχει ὁ ἴδιος. Ἔβλεπε τὸ κοινὸ γνῶρισμα τῶν ἔργων αὐτῆς τῆς ἐποχῆς. Οἱ συγγραφεῖς δὲν ἐμπαστεῦνοινται τόσο στὰ γεγονότα. Θέλοινε νὰ βροντοφωνήσοινε τίς ἀλήθειες που τοὺς δίδαξε προπάντων ὁ πόλεμος. Δὲν ἔχῶ τὴ γνώμη που ἔχουνε οἱ διάφοροι

ἐστέτες τοῦ τόπου μας, πὼς τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς ἔκφρασις ζημιῶνει τὰ ἔργα. Ἡ ρητορικὴ μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ αὐτὴ ἕνα στοιχεῖο τέχνης. Φετάνει μόνο νὰ φαίρει μὲ τί τρόπο, ρητορεύοντας, θάποφύγει τὸ δημοσιογραφικὸ τόνον. Ὁ ἄνθρωπος νιώθει σήμερα τὴν ἀνάγκη νὰ σκεφετῆ, θέλει πολλὴ νὰ σκεφετῆ πάνω στὸ πρόβλημα τῆς εὐτυχίας. Αὐτῆς τίς σκέψεις θέλει νὰ τῆς ἐκδηλώσει μὲ τρόπο ρητορικὸ, χρησιμοποιώντας ἕνα στοιχεῖο παραμελημένο ὡς τῶρα, τὴ ρητορικὴ. Ἡ ρητορικὴ χρωματίζει τὸ γεγονότο. Φετάνει μόνο ἡ ρητορικὴ νὰ εἶναι ἡ ψυχῶρημη ἐκεῖνη ἐκδήλωσι τοῦ κῆθους που ἀναβλύζει μοναχᾶ ἀπὸ τὴν ψυχὴ, εἴτε μὲ τὴ μορφὴ τῆς ἰδέας εἴτε μὲ τὴ μορφὴ μᾶς κραυγῆς πόνου. Ὁ ἄνθρωπος που πονάει σήμερα, πονάει βαθιά, θέλει νὰ φωνάξει, νὰ χρωματίζει τὰ γεγονότα, νὰ ξηγήσαι τὸν πόνον του, νὰ προκαλέσαι τὸν ἀντίπαλον σὲ μιὰ συζήτησι, γιὰτὶ ἔχει ὄλη τὴν πεποίθησι πὼς ἀπὸ τὴ συζήτησι αὐτὴ θὰ βγεῖ νικητής. Βέβαια οἱ κατασκευαστῆς τῶν ἰδεῶν ἔργων τῆς κοινῆς ἐπιφυλλιδιογραφίας καὶ οἱ ἐστέτες τῆς καθημερινῆς χρονογραφίας, δὲ θὰ νιώσοινε τίποτα ἀπὸ τὴν ἀνάγκη αὐτὴ που ὁδηγεῖ σήμερα μερικὸς ἀληθινὸς συγγραφεῖς στὴ χρῆσι μιᾶς συγκινημένης ρητορικῆς. Θὰ μᾶς ἀντιτάξοινε τὸ κλασσικὸ ἐπιχειρημα τῆς τεχνέντζας. Μὰ ἐμεῖς βλέποιμε πὼς ὄλα ἃ ἔργα σήμερα ἔχουνε τεχνέντζα, δίχως αὐτὸ νὰ ἐμποδίζει ἕνα ἔργο νὰ εἶναι καὶ ὄρσιον. Ὅποιος ἔχει μιὰ ὄρισμένη κοσμοθεωρία, καὶ δὲ βαθίζει στὰ κοιτοροῦ, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἔχει τεχνέντζα. Μὰ ὑπάρχει καλὴ καὶ κακὴ τεχνέντζα. Ὅταν ἐκδιτῆσαι καὶ στενοχωρεῖς τὰ γεγονότα, ὅταν παίρονης ὅτι σὲ συμφερεῖ γιὰ νὰ ὑπερετήσαι τὴν ἰδεολογία σου, εἶναι ἡ κακὴ τεχνέντζα. Ὅταν ὅμως βλέπεις τὴ ζωὴ ἀπὸ ὄρισμένη ἄποψη, δίχως νὰ πλαστογραφεῖς τὰ γεγονότα, μένοντας πάντα κλεισμένον ἀστῆρα στὰ δρια τοῦ ἀληθινοῦ καὶ τοῦ ἀναγκαίου, τότε μόνο ἕνας νοσηρὸς ἐστέτης δὲ θὰ ὁμολογήσει πὼς αὐτὸ, δίχως νὰ ἐλαττώνει τὴν ὁμορφιά τοῦ ἔργου, τοῦ χροῖζει ἴσια καὶ ἴσια χροῖμα καὶ χαρακτήρα.

Ἡ «Δύσκολη ὄρα» εἶναι ἕνα ὄρσιον ἔργο. Οἱ γοητῆρες εἶναι βαθιά ψυχολογημένοι καὶ ἀνάμεσα σ' ὄλους ὁ ἠθικὰ λευτερωμένος ἄνθρωπος, «ὁ καλὸς ἄνθρωπος», ὁ γέρο πορτιέρης, ὁ περιεργος ἐκεῖνος τύπος τοῦ ἀπλοῦ φιλῶσοφου. Τὰ ἐπεισόδια δυνατὰ καὶ χαρακτηριστικὰ. Ὁχι ἀπλὴ ἀντιγραφὴ τῆς συνηθισμένης καθημερινῆς ζωῆς, που ἐπιτέλους δὲ μᾶς ἐνδιαφέρε, ὅπως μᾶς ἔχει συνηθίσει τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς δικῆς μας παραγωγῆς, μὰ κείνο τὸ χαρακτηριστικὸ τῆς ἀληθινῆς τέχνης, που χωρὶς νὰ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὰ δρια τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ πιθανοῦ. Φαίρει τὸ μυστικὸ νὰ ξεδιαλέγει ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ζωὴ τὸ ξεχωριστὸ, τὸ σπάνιον, τὸ πρωτότυπον, μὲ μιὰ λέξη, νὰ νὰ εἶναι τὰ γεγονότα. Αὐτὸ τὸ μυστικὸ λίγον τὸ κατέχουνε καὶ ἀπὸ τοὺς ξένους καὶ ἀπὸ τοὺς δικούς μας, ἕνας ἢ δυὸ τὸ πολί.

Ἀφήσαμε πῆρηδες τὴν κοιτικὴ αὐτὴ νὰ πάρει μιὰν ἀσυνήθιστη ἔχασσι, γιὰτὶ τὸ ἔργο αὐτὸ, μὲ τὴν ἀψηλὴ του ἰδεολογία, ἀγγίζει βαθιά τὰ κοινωνικὰ καὶ ψυχολογικὰ προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας, βλέπει τὰ πρόματα μὲ καινούργιον μάτι, καὶ γι' αὐτὸ νομίσαιμε πὼς ἔπρεπε νὰ δώσοιμε στοὺς ἀναγνώστες μας, που ἐνδιαφέρονται γι' αὐτὰ τὰ ζητήματα, μιὰν ὁμοδοῦντοτε πλατεῖα εἰκόνα τοῦ ἔργου. Ἄς εὐχηθοῦμε νὰ βρεῖ

γλήγορα τὸ ἔργο αὐτὸ τὸν ἄξιο μεταφραστή του. Τῆ στιγμῇ πού ἀρχίζει νὰ πλάθεται καὶ στὸν τόπο μας μιὰ σοσιαλιστικὴ συνείδηση, εἶναι ἀνάγκη ὅλοι, καὶ προπάντων οἱ σοσιαλιστὲς μας, νὰ νιώσουνε πῶς εἶναι ἡ βαθύτερη ἔννοια τοῦ σοσιαλισμοῦ, νὰ φανεῖ πῶς

βλέπουμε τὸ σοσιαλισμὸ ἡμεῖς οἱ διανοούμενοι, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ συντονίσουμε καὶ νὰ κατευθύνουμε ἀνάλογα καὶ ὅλες τὶς ηγετικές μας ἐνέργειες.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Στὴν « Progrès » τῆς 18 τοῦ Ἀπριλί (1 τοῦ Μάη), ὁ κ. Λουὶ Ρουσσέλ δημοσιεύει κριτικὰ καὶ ἀναλυτικὰ κριτικὴ γιὰ τὴς «ΣΤΙΓΜΕΣ ΠΟΥ ΖΩ...» τοῦ συνεργάτη μας Θανάση Κυριαζῆ. Ὁ κ. Ρουσσέλ τὸ κριτικὸν τοῦ ἄρθρου τὸ ἀρχινᾷ ἔτσι :

«Τὰ πῶς ἀπελπισμένον τραγοῦδιζ εἶναι καὶ τὰ ὁμορφότερα», καὶ ὁ κ. Κυριαζῆς σκεδὸν πάντα ἀπὸ τὴν ἀπελπισία ἐμπνέεται. Μοιάζει σὰ νὰ ζεῖ διαρκῶς μέσα σὲ μιὰ βαθειὰ ποιητικὴ θλίψη. Βέβαια τέτιος θὰ εἶναι ὁ χαρακτήρας του, μὰ καὶ ἡ ζωὴ, πού σκληρὰ τὸν ἔχει δοκιμάσει, θὰ συντέλεσε πολὺ στὸ νὰ τὸν κάνει περισσότερο μελαγχολικόν. Ὁ κ. Κυριαζῆς περιγράφει μὲ ἀβάσταχτη θλίψη τὴ δυστυχία τῆς νιότης του, τὸ θάνατον τοῦ πατέρα του, τὶς στεναχώριες τοῦ σπιτοῦ του (τραγοῦδι 35), ἔπειτα τὶς μικρότητες τῆς ζωῆς πού πληρώνουσε τὴν εὐαίσθητη ἀνεξαρτησία του, τὶς σφιχτὲς ἀλυσίδες τοῦ γάμου (31 καὶ 14), τὸν καιμὸ τοῦ πού δὲν μπορεῖ νὰ κάνει τὸ δάκρυ του μαργαριτάρη καὶ νὰ ποτήσῃ τουλάχιστον κάποιον τεχνικὸν κέρδος ἀπὸ τὸν πόνον του καὶ τὴ λύπη του νὰ βλέπει συχνὰ τὸ στίχον τοῦ «σακάτη» (14). Κάποτε ἡ ἀπέραντη ἀηδία πού αἰσθάνεται γιὰ τὴ ζῆση τοῦ δίνει μιὰ τρολὴ ἐπιθυμία νὰ καταστρέψῃ καθε Ζωὴν καὶ κάθε δημοφιλίαν (26)· μὰ αὐτὲς οἱ στιγμὲς τῆς ἀκρότητος ὀργῆς εἶναι πολὺ σπάνιες. Συχνότερα, αὐτὴ ἡ λύπη, χωρὶς παράπονον, πού δὲν ἐπαναστατεῖ καὶ πού εἶναι μάλιστα σὰ μιὰ ὑποταγήν στη μοῖραν, ἐκφράζεται μὲ λόγια εὐγενικά, πού ἔχουνε κάτι τὶ τὸ ὀλότελα ἐσωτερικόν, καὶ πού γίνονται ἔτσι πάρα πολὺ συμπαθητικὰ (1). Ζαίρει καὶ τὴ χαρὰ, μὰ ἡ δική του χαρὰ μοιάζει τὴ θλίψη πού χαμογελά (15), καὶ μάλιστα, σὰν τραγοῦδει τὶς σπάνιες εὐτυχιμένους στιγμὲς τῆς ἀγάπης, ἡ φωνὴ του διατηρεῖ τὸν παραπονεμένον τῆς τόνου. Στὴ Φύσιν, πού μέσα σ' αὐτὴν ἀνακαταώνει τὴν ψυχὴν του, βοήσκει τὴν ἐμπνευσίαν του καὶ λίγη ἀνακούφιση (78. Κληψιὰ ἰτιά, 70). Μὰ τίποτα ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ τὸν γιαιτρέψῃ ἀπὸ τὴν ἀκατάλυτον (im-mortelle) ἀπογοήτευσίν του. Συγκρίνει τὴν ἐλπίδα του μὲ τὴ γυναῖκα πού περιμένει στὸ ἀκρογιάλι ἕναν πτωχόν ναύτην, δῶ καὶ πολὺν καιρὸν. Λόγια συνώνυμα τῆς ἀπελπισίας συχνὰ ἐπαναλαμβάνονται μέσα σὸ διθλίον του καὶ σ' ἄλλα δικὰ του ἔργα. Ἐθελονόητον πῶς κάθε μεγάλη θλίψη ζητεῖ καὶ ἕνα μεγάλο ξεκούρασμα : ὁ κ. Κυριαζῆς λαχταρεῖ τὸ θάνατον, χωρὶς νὰ φησὶ καὶ τίποτα πίσω στὴ ζωὴ, οὔτε μιὰ ἀπλή θύμησην στὴ μνήμην τῶν ἀνθρώπων καὶ ζουγαροῦναι πάνου στὸν τάφον του τὴ Λήθην ἐμὲ τ' ἀσθηρὸν τῆς δάχτυλον στὰ χεῖλη» (16). Ἡ ἀγάπη γιὰ τὴ δόξαν οὐτε κἀνε τὸν ταραξίει : ἡ μόνη του ἐπιθυμία εἶναι νὰ χά-

νει δάκρυα στὴ μοναξιά (52) καὶ μάλιστα, ἂ δὲν τὸν παρακινούσαν οἱ φίλοι, ποτὲ δὲ θὰ φρόντιζε νὰ τιπώσει τὰ ἔργα του (76).

Ὁ ποιητὴς σπάνια ζητεῖ τὴν ἐμπνευσίαν τοῦ ὄξου ἀπ' αὐτόνε τὸ θλιβερὸν κύκλον. Ζαίρει ὡς τόσο νὰ γίγιναι ντελικάτα καὶ πρόσκαιρα αἰσθημάτων : ἡ χαρὰ τῆς γυναίκας του, τὴ θλίψη τοῦ παιδιοῦ του (85), οἱ δυστυχισμένοι ἔνοχοι (γυναῖκα 20, καταδικασμένοι 30), ἡ εἰρήνη πού θέλπετε νὰ διακίβει στὸς ἀνθρώπους, τὸν γεννοῦνε μελωδικὰ καὶ ὀλόγλυκας σκέψεις. Τὰ τελευταῖα τραγοῦδια, ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὸ Μεσολόγγιν, ξεχωρίζουν καὶ μᾶς θυμίζουσι κάπως τὸν κ. Μαλακάσην.

Μ' εὐχαρίστηση παρατηροῦμε πῶς ἡ ἀδιάκοπη ἐκφραση τοῦ ἴδιου αἰσθηματος δε δίνει κανένα μονότονον χαρακτήρα στὸ ἔργο καὶ πῶς ἡ γλυκειὰ καὶ συγκρατημένη θλίψη του δὲ γίνεται ποτὲ κλαψιᾶρα. Μὲ εὐχαρίστηση ἀκόμα διαβάζουμε ἕνα ἀρκετὰ δυνατόν πατριωτικὸν τραγοῦδι καὶ μιὰ σκηναὴ ἀγρίας ἀπόλαψης σὸν χαρέμιν (33), πού ξεχωρίζουσι περιέργω ἀπὸ τὸ ἴσολοπον ἔργο. Ὁ ποιητὴς δίχως ἄλλο ἔχει πολὺ περισσότερη δύναμιν ἀπ' ὅ,τι νομίζε.

Κι ἀφοῦ ὁ κ. Ρουσσέλ κάνει μερικὰς παρατηρήσεις καὶ ἐπαφύλαξες γιὰ τὸ στίχον, γιὰ τὴ γλώσσαν (τὴ γλώσσα εἶναι καλὴ μὲ κάποιαν τῆσιν μοναχίαν σὲ μερικὰ μέρη νὰ μπάξει σπάνιους λέξεσ) καὶ γιὰ τὸ τελικὸν ν, τελειώνει τὸ ἄρθρον του ἔτσι :

«Ὁ κ. Κυριαζῆς εἶναι κάτι παραπάνω ἀπὸ ἀξιόλογος ποιητὴς (est mieux qu'un poète estimable).

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Στὸ Χατζιδάκη γιὰ τὴ γιορτὴ τῆς «τριακοταετηρίδας» του

Στὴν ἐπιστήμην φάνηκες πῶς ἔβαλες ποδιάρη
νὰ νοίξεις δρόμους διαίπλους, καὶ σὺ, σὰν τὸν Ψυχάρη.
Μ' ἀπὸ νωρὴς φανέρωσες πῶς σοῦ λειπε τὸ φόντον,
καὶ πῆγες καὶ στηρίχτηκες στὸν ἄψυχον τὸν Κόντον.
Κατὰ φρεσ καὶ τρώπωσες μὲς σὸ Πανεπιστήμιον,
καὶ τὸν Ἀγῶνα χτύπησες μὲ τρόπον, ὄχι τίμιον.
Εἶπες ἐμᾶς, τοὺς μαλλιαρούς, προδότες, πωλημένους,
μὲ τοῦ Ποποδονόταερ τὰ ρούθλια ἀγορασμένους.
Κι ὅμως ποῖός σ' ἄκουσε;...Γιὰ ἰδὲς! Μὲ τὴ δημοτικὴν
(μας.

δ Λόγος μας ὑψώθηκε καὶ ἡ νίκη εἶναι δική μας.
Ἔμεινες ἔτσι μοναχός, στὴ μούχλα ἀποδιωγμένος,
σωστὴ ἐπερσόνα κόμικα καὶ Σιάς μωσακαρεμένος.
Γιὰ τοῦτο χρειάζετανε, καὶ μεῖς, σὰν τὸν Ψυχάρη,
νὰ σοῦ χαρίζαμε γερὸν πνευματικὸν στυλιάρη.
Μὰ καὶ γιὰ τοῦτο ἀνάξιος κατάντησες ἀκόμα,
τὴν Ἐπιστήμην κἀνοντας, σνοκαφαντίας στόμα.

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Μιά αυτοκριτική -- Οι καλύτεροι Γάλλοι ποιητές -- Σημείωμα.

— Στο Mercure de France τής 15 του 'Απριλίου, στη σελίδα 464, διαβάζουμε κάτι χαριτωμένα λόγια της Ρασίλντ για το ίδιο το έργο της «Το γαπωνέζικο ποντίκι». 'Υποχρεωμένη να αναγγείλει μόνη της την έκδοσή του στη στήλη των Ρομάντζων αυτού του περιοδικού, που από χρόνια πολλά το τιμᾷ με την πολύτιμη συνεργασία της, δικαιολογείται γιατί δεν κάνει την ανάλυσή του, αν καθ' ἑαίρει, καθώς λέει, πὼς για να ἐπιβάλει κανείς τὰ προϊόντα τοῦ «οἴκου του» χρειάζεται να τὰ κηρύχει μόνος του ἐξαισία. «Δὲ γράφω, λέει, οὔτε για νὰ φιγουράρω, οὔτε για νὰρέσω, οὔτε για νὰ κερδίσω χρήματα. Γράφω μόνο καὶ μόνο για νὰ διασκεδάζω... Ἡ μόνη μου δύναμη εἶναι πὼς κατόρθωσα νὰ διατηρήσω τὴν ὑγεία μου καὶ σ' αὐτὰ τὰ γεροντάματα. Ἐπειδὴ δὲ ζῶ καθόλου κατὰ τὸν τρόπο τῶν ἄλλωνε θνητῶν πὼς κάνουνε κατὰχρηση τῶν καλῶν πραγμάτων, εἶμαι πάντα ἑτοιμὴ νὰ θαυμάζω τὸ ἄμορφο, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὰ γυμνῶ. Στὰ μάτια μου φορῶ γυαλιὰ μεγεθυντικὰ πὼς μ' ἀπατοῦνε για τὸ μέγεθος ἐνὸς ἀντικειμένου, μὰ πὼς δὲ μ' ἀφίουνε καὶ νὰ μοῦ ξεφύγει ἡ παραμικρὴ λεπτομέρεια. Καὶ γι αὐτὸ κοιτάζω ἕνα «Γιαπωνέζικο ποντίκι» νὰ στριφογυρῆ, μὲ τὸ ἴδιο ἐνδιαφέρο πὼς θὰ κοίταξαι τὸν πὼς βαρβάρο ποντίκι τῆς Ἐθνητῆς μας Μουσικῆς Ἀκαδημίας. Μὰ καὶ τί εἶναι τὸ «γιαπωνέζικο ποντίκι»; Εἶναι ἡ ἱστορία ἐνὸς Κυρίου κ' ἐνὸς μικροῦ κοριτσιού. Γιὰ νὰ φτάσω σ' αὐτὴ τὴν ἱστορία, ἔγραψα κὶ ἄλλες, ἀρετὰ ἀνήθικες. Δὲν πιστεύω καθόλου σὲ μιὰ ἠθικὴ πὼς κατέθηκε ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς ἢ πὼς ἀνεβαίνει ἐκεῖ πάνω. Ξαίρω πὼς ὑπάρχουνε τόσες ἠθικὲς ὅσα καὶ ἄτομα. Γιὰ τὸ δικό μου τὸ μυαλό ὑπάρχει μόνο τὸ ὠραίο καὶ τὸ ἄσκημο. Δὲν πρέπει κανεὶς νὰ κάνει τίποτε ἄσκημο κὶ ἀκάθαρτο για τὸ ρέστο, κάθε φιλολογία ἐπιτρέπεται... Διασκεδάζω... δουλεύοντας σύμφωνα μὲ τὸ ἔνστικτό μου ὡς λεύτερης ψυχῆς. Δὲ θὰ μπορέσω νὰλλάξω. Ἐνας διάβολος τοῦ εἶδους μου, εἶναι ἀδύνατο νὰ γίνῃ ἐρημίτης ἐπειδὴς ἔγρασα... γιατί ἡ μόνη ἀσχολία αὐτοῦ τοῦ διαβόλου εἶναι τὸ γέλιο. Δὲ δέχομαι νὰ βαριεστησῶ καὶ νὰ βαρυστώ καὶ τοὺς ἄλλους, μόνο καὶ μόνο για νὰ μὲ λογαριάζουνε. Ἐχω φίλους πὼς μ' ἀγαποῦνε, (χωρὶς ὅμως νὰ ξαίρω για τί). Ὅσο για τοὺς ἐχτροὺς μου, ἀδιαφορῶ! Αὐτὸ μοῦ ὑπερηφανί για νὰ περιφρονῶ τὸ θάνατο».

— Τὸ δημοσίησιμα πὼς ὀργάνωσε ἡ «Connaisance» για τὴν ἐκλογὴ ἐφ' ἂν ἀπὸ τοὺς καλύτερους ποιητῆς, τῆς Γαλλίας, ἔφερε τὰ ἑξῆς ἀποτελέσματα : Ἄπς 3.241 ἕως 3.225 ψήφους : 1ος ὁ Πῶλ Βαλερύ (μάξιμου), 2ος ὁ Ἄνρὺ ντὲ Ρενιέ, 3ος ὁ Φ. Γκιρφέν, 4ος ὁ Πιέρ Λουί, 5ος ὁ Λουί λὲ Καρντονέλ, 6η ἡ κ. ντὲ Νοάιγ, 7ος ὁ Ζὺλ Ρομαίν, Ζάν Ρικτίς καὶ Ζόρζ Φουρέστ.

Πάνω ἀπ' ὅλους αὐτοὺς ὁ Πῶλ Φόρ κρατεῖ τὸ σκήπτρο. Μετὰ ἔρχονται κατὰ σειρά ὁ Πῶλ Κλωντέλ, ὁ Φαγκῆς, Σάβλ Μωράς, Σαιν-Πῶλ Ρου, Σάβλ Βιαντρίν, Ἄντρέ Σπιο, Ραουλ Πονσόν. Καί, τέλος, για

ποιητῆς τοῦ μέλλοντος ὀνομάστηκαν σχεδὸν μὲ 2500 ψήφους οἱ Σάβλ Κουζέν, Ζάν ντὲ Κούρ, Ἄνρὺ Καρπαντιέ, Φερνάν Ντιβουά, Λὺκ Ντυρταφί, Λουί ντὲ Γκονζάγκ-Φρίν, Ἐρνέστ Τισσεράν.

Μετὰ τὴν ἐκλογὴ, ἕνας ἀπὸ τοὺς ποιητῆς τοῦ μέλλοντος ἀκούστηκε νὰ λέει : «Ἄ ζητούσανε νὰ δροῖσυνε τοὺς κακοὺς ποιητῆς, θὰ εἶτανε ἔργο εὐκολώτατο, μὰ νὰ διαλέξουνε τοὺς καλύτερους σὰ νὰ μοῦ φανταί πὼς εἶναι πολὺ ντελικιτῆ δουλειά».

Σημείωμα : Νέες Γαλλικὲς ἐκδόσεις.
Φιλολογία. — Ζάν Μπουλιανζέ : «Μὰ ἡ Τέχνη εἶναι δύσκολη» (ἔκδοση Πλὸν φρ. 7.50). — Ἄνρὺ Τύλ : «Φιλολογία καὶ Ἀνατολή» (ἔκδοση Messein 7 φρ.).

Ποίηση. — Ζάν Ρεναιτούρ. «Μαλλιά στὸν ἄνεμος» (ἔκδ. Ζουὲ φρ. 5.)
Πιέρ Ντομινί : «Φυμέ» (ἔκδ. ὁ Σκαραβαῖος φρ. 3.50).

Ρομάντζα : Ἄνρὺ Μπορντώ : Νοικοκυριά ἔπειτ' ἀπὸ τὸν πόλεμο (ἔκδ. Πλὸν φρ. 7.)
Ρασίλντ. «Τὸ γαπωνέζικο ποντίκι» (ἔκδ. Φλιμουρόν φρ. 7.50).

GRAZIELLA

— Ἐνας Γερμανὸς για τὴ σημερινὴ Ἑλλάδα

— Στὸ περιοδικὸ πὼς βγάζει ὁ κ. Βέης στὸ Βερολίνο μὲ τὸν τίτλο «Βυζαντινὰ — Νεοελληνικὰ Χρονικά», ὁ κ. Ἀλέξ. Στάτνιτς δημοσιεύει μιὰ βιβλιογραφία για τὸ βιβλίον τοῦ Γερμανοῦ κ. E. Dreger καὶ σημερινοὶ Ἕλληνες, μὲ μιὰ βαθιὰ γνώση τῶν πραγμάτων καὶ μ' ἕνα θερμὸ ἀίσθημα ἀγάτης για τὴν Ἑλλάδα. Δίνουμε μιὰ σύντομη περιλήψη τῆς βιβλιογραφίας τοῦ κ. Στάτνιτς. Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Dreger ἂν καὶ για τὸν πολὺν κόσμον γραμμένο, δίνει ὅμως τὰ κυριώτερα ἀπὸ τὴ νεοελληνικὴ ἱστορία καὶ τὴν πνευματικὴ καὶ ὀλικὴ κατάστασι τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων. Τὸ βιβλίον περιγράφει στὴν ἀρχὴ τὴν ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὸ 1453 — 1913. Για τὴν ἐποχὴ τῆς τουρκοκρατίας (1453 — 1821) ὁ Δ. δὲν ἀφιερώνει πολλὰς σελίδες, ἂν καὶ ἡ γνώσι ἐκείνης τῆς ἐποχῆς φωτίζει τὴ σημερινὴ. Παρεξηγεῖ ὁ Δ. τὸ πνεῦμα τῶν Κλεφτῶν καὶ τῶν χαρακτηρίζει για «δραγατωμένους ληστοσυμμοριτῆς». Σωπᾷνε ἰδίως για τὴ διαφορὰ τῶν Κλεφτῶν καὶ Ἀρματολῶν. Δὲν εἶναι ἀλήθεια, ὅπως γράφει ὁ Δ. πὼς ἡ ὁρθόδοξι ἐκκλησία ἐμπόδισε τὴν ἀνάπτυξι τῶν Σλαβικῶν λαῶν τῆς Βαλκανικῆς. Ἰσα ἴσα, λέει ὁ κ. Στ., οἱ Βαλκανικὸι λαοὶ τὸν πολιτισμὸν τοὺς τὸν χρωστοῦνε στὴν εὐεργετικὴ ἐπίδρασι τοῦ ὁρθόδοξου κλήρου. Πραγματεῖται ἔπειτα διεξοδικὰ τοὺς ἀγῶνες για τὸ πολιτεῖμα στὴν ἐποχὴ τοῦ Ὁθωνα καὶ τοῦ Γεωργίου, πὼς κρατήσανε τὴ χώρα σὲ μιὰ ἀδικίωπη ταραχῆ. Ἡ οικονομικὴ ἀνάγκη, ἡ φτώχεια, κατὰ τὸν Δ. εἶτανε κείνη πὼς ἔδινε τὴν κυριώτερη ἀφορμὴ σ' αὐτοὺς τοὺς πολιτικῶν ἀγῶνες καθὼς καὶ στοὺς ἀγῶνες πρὸς τὴν Τουρκία για τὴν ἀπολευτέρωσι τῶν δουλῶν ἀδερφῶν. Ἀπὸ πολλοὺς πόλεμους πὼς γίνανε στὰ τελευταῖα ἑκατὸ χρόνια θὰ μπορούσε νὰ γλυτώσει ὁ κόσμος ἂν ἡ Εὐρωπαϊκὴ διπλωματία, δταν θεμέλιωνε τὸ Ἑλληνικὸ κράτος, δὲ λησμοσύνη αὐτὴ τὴν ἀνάγκη. Ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴ στρατιωτικὴ ἐπαρμόσισι τοῦ 1909, πὼς σημεῖται τὴν ἀρχὴ τῆς Βενιζελικῆς ἐποχῆς, πρῶτα

τεύεται τούς δύο Βαλκανικούς πολέμους. Τονίζει την ευεργετική για τὸ εὐνοϊκὸ ἀποτέλεσμα τῶν πολέμων δράση τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου. Δικαιολογημένες βρίσκει ὁ Δ. τίς ἀξιώσεις τῆς Ἑλλάδας μόνο γιὰ τὰ Δωδεκάνησα καὶ γιὰ τὴν Κύπρο, ὅσο γιὰ τὴ Θράκη καὶ τὴ Μικρὴ Ἀσία προτείνει συνεννόηση μετὰ τὴν Τουρκία. Ὁ κ. Σταίνμετζ στὴ γνώμη αὐτὴ ἀντιπαράττει πὼς τὸ σχέδιο τῆς ἀναβίωσης τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας δὲν εἶναι πλὴν ὄνειρο καὶ πὼς ὁ δρόμος ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολη καὶ ἀπὸ τὴν Προύσσα ὡς εἰς τὴν Πόλιν δὲν εἶναι πλὴν μακριά.

Στὸ δεύτερο μέρος τοῦ βιβλίου τοῦ ὁ κ. Δ. πραγματεύεται τὸ ζήτημα τῆς περιφάνης θεωρίας τοῦ Φαλμεράγερ, πὺν γιὰ τὸν πολὺ κόσμον ἑξακολουθεῖ νὰ ἔχει σημασία. Ἡ βάση τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλώσσας τοῦ κυριώτερου ἐθνικοῦ χαρακτηριστικοῦ, εἶναι, κατὰ τὸν Δ. σήμερον ἡ ἀρχαία γλῶσσα, ἡ γνήσια Ἑλληνική, πὺν στὸν καιρὸ τοῦ Βυζαντινοῦ Μεσαίωνα πῆρε μιὰ χαρακτηριστικὴ ἐξέλιξη. Ὁ Δ. στηρίζεται στὸν Κοραῖ, Μιστριώτη, Χατζιδάκη. Ἡ ἐπίδρασι τοῦ Κοραῖ, κατὰ τὸν κ. Στ. ἔφερε πλὴν πολλὴν ὀπισθοδρόμησιν παρὰ πρόοδο στὸ ζήτημα τῆς γραφτικῆς γλώσσας, ἀφοῦ καὶ αὐτὸς, ὅπως καὶ ὅλοι οἱ σύγχρονοι του βρισκότανε κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Ἀρχαϊότητος καὶ τοῦ Νεοαρθρωπιασμοῦ. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν καθαρουσιάνων Μιστριώτης ἔπαιξε ἕνα ἐπιληρὸν ρόλο στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴ γλῶσσα, πὺν εἶναι μακριὰ πὺν ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴ ἀντικειμενικότητα.

Πόσο πλανήθηκε ὁ κ. Δ. στὶς κρίσεις του γιὰ τὸ ζήτημα τῆς γλώσσας, δείχνεται ἀπὸ τὴν ἐξέλιξιν πὺν πῆρε αὐτὸ τὸ ζήτημα, μάλιστα στὰ τελευταῖα χρόνια, μετὰ τὴν ἐπίδρασιν τῆς λαϊκῆς γλώσσας.

Τονίζεται ἕστερον ἡ σημασία τοῦ ὀρθόδοξου κλήρου γιὰ τὸν Ἑλληνικὸ λαόν, ὅπου ὁ Πατριάρχης εἶναι ἕνας Ἐθνάρχης καὶ ἕνας ἀληθινὸς Βασιλιάς. Ἀφιερώνει ἀκόμη τὸ βιβλίον τοῦ κ. Δ. μερικὰς σελίδας γιὰ τὴ «θαυμαστὴ πρόοδος» τῆς Παιδείας, καὶ πραγματεύεται διεξοδικὰ τὸ ρόλο τῆς Ἑλλάδας στὸν παγκόσμιον πόλεμον. Τὸ κεφάλαιον αὐτὸ εἶναι γραμμένον σύμφωνα μετὰ τὸ πνεῦμα τῆς Καίσερικῆς πολιτικῆς τῆς Γερμανίας, πὺν δὲ θέλει νὰ νιώσει πὺν λόγῳ γεωγραφικῆ καὶ ἱστορικῆ καθορίζουσι τὴ θέσιν τῆς Ἑλλάδος διπλὰ στὰ κράτη τῆς Ἀνταντ.

ΚΑΛΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Ἡ φρεσινὴ καλλιτεχνικὴ ἐκθεσὴ στὸ Ζάππειον.

— Αὐτὲς τίς μέρες ἀνοίξε στὸ Ζάππειον μέγαρον, ἡ πέμτη καλλιτεχνικὴ ἐκθεσὴ τοῦ «Συνδέσμου τῶν Ἑλλήνων Καλλιτεχνῶν». Περιέχονται κει 450 ἔργα ζωγραφικὰ καὶ γλυπτικὰ, μὰ λίγα ἑξωορίζουσι καὶ τραβοῦνε τὴν καλλιτεχνικὴν ἐκτίμησιν. Μετὰ ἰδιαίτερον δυνατὸν χαρακτηριστὸν εἰσηγήθησαν ἀπὸ τὴν Τέχνην οἱ ζωγράφοι Παρθένης, Μαλέας, Ν. Λύτρας, Ροδοκανάκης, Χρηστοφῆς, Ἀρτέμης, Δήμας, πὺν ὅλα τὰ ἔργα εἶναι ἀξιοπρόσεκτα. Ἔχουν μοντέρνα ψυχὴ καὶ πασιζοῦνε νὰ νοιώθουσι νέους δρόμους. Τὰ σκίτσα τοῦ Μιμη Παπαδημητρίου φανεροῦσι τὸ ἑξωοριστὸν του τοῦτένον. Τὰ γλυπτικὰ τοῦ Κ. Δημητριάδη εἶναι ἀξιομειλέτητα. Ἡ γύψινη προτομὴ τοῦ νέου ποιητῆ Κώστη Βελμούρα, ἔργον τοῦ γλύπτη Γ. Ἀλεξαντροπούλου, πὺν ἰσχυρὸν χαρακτηριστὸν. Πίνακας μ' ἐνδιαφέρον τοῦ Κ.

Μαλέα, εἶναι ἡ πλατεῖα τοῦ χωριοῦ «Παρόρι» τῆς Σπάρτης, πατρίδα τοῦ Παροριτῆ. Οἱ πίνακες τοῦ Ἰ. ακωβίδη, τοῦ Βικάντου, τοῦ Φωκά, καμωμένοι μετὰ δασκαλικὴν προσοχὴν, ὅμως λείπει τὸ ψυχικὸ βάθος. Ἔχουν καὶ ἀνάλογο μετὰ τὰ δημιουργήματα τῆς καθαρουσιανῆς. Μιὰ γύψινη σύνθεσι τοῦ γλύπτη Δέμητη «Ἡ Ἑλλὰς μεθύουσα ἀπὸ δόξαν», κάνει ἐντύπωσιν ἄρθρου πατριωτικῆς ἐφημερίδας, ἀπὸ κείνα πὺν μονάχα οἱ καθυστερημένοι διαβάζουσι γιὰ τὴν ἄρξ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

— ΚΑΡΑ ΜΑΡΞ. — «Τὸ Κεφάλαιον». — Περίληψιν τοῦ Π. Λαφόργκ. — (Ἐκδοσὴ Ἐλευθερουδάκη. Σκῆμα μικρὸ. Σελίδες πλὴν — 183. Δραχ. 5). — Εἶναι τὸ σπουδαῖον βιβλίον τοῦ ἱδρυτῆ τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, πὺν γράφτηκε στὰ 1867, καὶ ἀνοίξε καινούργιους δρόμους ἰσθὰ πολιτικὰ καὶ οἰκονομικὰ ζητήματα τοῦ κόσμου. Κρίμα, πὺν ἡ μετάφρασί του, εἶναι καμωμένη στὴν καθαρουσιανῆ, πὺν μετὰ τὴν ἄοριστία καὶ τὴν ἀνεπάρκειάν της στὴν ἐκφρασί, θολώνει τὰ νοήματα, καὶ παρουσιάζει τίς θεορῆς καὶ ζωτικὰς θεωρίας τοῦ Μεγάλου Μάρξ, ὡς κατὰφαρχεσι διατριβῆς ρωμοῦ πανεπιστημιακοῦ καθηγητῆ.

— ΒΕΡΝΕΡ ΣΟΜΠΑΡΤ. — «Τὸ Προλεταριάτον» Μελέτες καὶ εἰκόνες. — Μετάφρασι Σπ. Κορώνη. (Ἐκδοσὴ Ἐλευθερουδάκη. Σελ. 150. — Δραχ. 5). — Βιβλίον ἀξιοδιάβαστον, ἂν καὶ ὄχι πὺν καινούργιον, γραμμένον ἀπὸ κρατικὸν σοσιαλιστὴν, τῆς πάλαιος σειρῆς τῶν συντηρητικῶν. Ὁ μεταφραστὴς δὲν εἶχε τὸ θάρρος νὰ τὸ μεταφράσει στὴ δημοτικὴν μᾶς, καὶ ἔτσι τοῦ σπατάλησε ἄδικα τὴ μισὴν του οὐσίαν. ἔτι ὅμως γιὰ τὴν καθυστερημένην μᾶς κοινωνίαν, πὺν θρόφεται ὀλοένα μετὰ τὰς ἀμάθειας καὶ τίς ἐπιπολοῦσιν τῆς δημοσιογραφίας μᾶς, θὰ εἴτανε γιὰ τὴν ἄρξ ὡς πρῶτη προσπάθεια γιὰ τὸ ἀνοίγμα τῶν ματιῶν τοῦ νοῦ.

— Δυὸ διαλεχτὰ βιβλία ἔβγαλε ὁ ἐκδότης κ. Γ. Βασιλείου, τὴ ΧΑΛΙΜΑ (τόμος Α' «Ἡ ὥρα τῆς Σαχραῆ») πὺν τὴν μετάφρασε ἀπὸ τὸ ἀραβικὸν κείμενον καὶ τὴν πλοῦτισε μετὰ κριτικὰ σημεῖωματα ὁ κ. Κ. Τριχογλίδης, καὶ τὴν ΑΦΡΟΔΙΤΗ, τὸ περιλάλητον βιβλίον τοῦ Πιερ Λουίς, μεταφρασμένον ἀπὸ τὸν Κώστα Οὐράνη. Τὸ καθῆνα βιβλίον (σελ. 350 πικνοτυπωμένον) πούλεται δρα. 5 καὶ δεμένον δρα. 6.50.

«Ὅσοι ἐγγράφουσι ἕνα συνδρομητὴν στὸ «Νουμᾶ» παίρουσι γιὰ δῶρον 5 δραχ. βιβλία ἀπὸ τίς ἐκδόσεις τοῦ «Ἀθην. Βιβλιοπωλείου».

«Ὅσοι ἐγγράφουσι 2 συνδρομητῆς στὸ «Νουμᾶ», παίρουσι γιὰ δῶρον 10 δραχ. βιβλία ἀπὸ τίς ἐκδόσεις τοῦ «Ἀθην. Βιβλιοπωλείου».

Ἀνάλογα παίρουσι ὅσοι ἐγγράφουσι τρεῖς καὶ περισσοτέρους.

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ

τούς συνδρομητῆς τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ πὺν καθυστεροῦσι τὴν συνδρομὴν τους, νὰ μᾶς τὴν ἐμβάσουσι τὸ γληγορότερον, γιὰ νὰ μὴ βρεθοῦμε στὴν δυσάρεστη θέσιν νὰ πάψουσι γιὰ τὸς στέλλουσι τὸ φύλλον.

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & Σ'

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΟΙ ΑΜΟΙΡΕΣ, . . ΝΤΟΜΑΤΕΣ!

Ἀγαπητέ Νουμά,

Με τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Γεωργόπουλου σχετικὰ μετὰ τὴ γλῶσσα μας τὴν ἐπιστημονικὴ, θυμήθηκα κατὰ πρῶτον μούγε συμβεῖ τώρα καὶ τρία χρόνια στὸ Γυμνάσιο.

ἔρχαμε ἀπὸ τὴ Φυτολογία τὸ κεφάλαιο τῶν «Στρυγνοειδῶν».

Μαζὶ μετὰ τὰλλα φυτὰ ποὺ ὑπάγονται σ' αὐτὴ τὴν τάξην μᾶς ἀνέφερε ὁ καθηγητὴς καὶ τὸν «Στρυγνον τὸν Λυκοπερικλῶν». Κανένας μας δὲν ἤξευρε τί πράμα εἶναι αὐτὸς ὁ Στρυγνὸς ὁ Λυκοπερικλῶς. Ὅλοι νομίζαμε πὼς θάναί κανένα ἀγνωστο φυτὸ τῆς Πελοποννήσου — ἔτσι τουλάχιστον ἄφηγε νὰ νιώσουμε τὸνομά του — μὰ φαντασθῆτε δὲ τὴν ἐκπληξὴν μᾶς σὰ μάθαμε ὅστερον ποὺ ρωτήσαμε τὸν καθηγητὴ, πὼς ὁ Στρυγνὸς ὁ Λυκοπερικλῶς δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο, παρὰ κείνο ποὺ λέμε στὴ γλῶσσα μας «ντομάτα».

Τὸ ἐπεισόδιον αὐτὸ εἶταν μιά ἐνίσχυση γιὰ μένα τότες ποὺ μόλις ἀρχίζω νὰ γράφω μετὰ τὸς τὴ δημοτικὴν μᾶς γλῶσσα περιφρονώντας τὴ σχολαστικότητα τῶν δασκάλων, καὶ θὰ μοῦ μένει πάντα χαρτζυμένο στὴ μνήμην.

Ἀθήνη 12 Ἀπριλίη 1921.

Μετὰ ἀγάπην

Ἐδῶ. Γ. Ἰωαννιδίου

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Μύρ. Ἄν. Ἐχόντες δικίον κ' οἱ φίλοι σου, ἔχεις δικίον καὶ σὺ. Δηλ. κατὰ λέξ μα δὲν τὸ λέξ ἀκόμα καλά. Θὰν τὸ πεις σίγουρα μιά μέρα, μὰ χρειάζεται μελέτη πολλή καὶ δουλιὰ περισσότερη. — κ. Ἰω. Χλ. Καὶ γιὰ σένα τὰ ἴδια ποὺ λέμε σὲν κ. Μύρ. Ἄν. — Ἄ. Μηθύμ. Καλὸ καὶ θὰ δημοσιευτεῖ μετὰ μικρὰ διορθώματα. Μὴν παύεις ὅμως νὰ μελετᾷς τὰ ἔργα τοῦ μεγάλου θεοῦ σου γιὰ νὰ στρώσει κ' ἡ σκέψην σου κ' ἡ γλῶσσαν σου. — κ. Υ. Δπ. Ὁ Ταγκ. ἔλειπε σὲ ταξίδι κ' ἔτσι τις ρεκλάμες γιὰ τὴ «Δεύτερη ἀνοιξη» δὲν τις ἔγραψε ὁ ἴδιος. Τις γράφανε οἱ φίλοι τοῦ ποὺ πάντα σὲ κάνουν νὰ ντρέπῃσαι μετὰ τὰ παραφουσκωμένα παινεμάτα τους. — κ. Ἐθφ. Βιθ. Μᾶς ἄρσεν τὸ γράμμα σου. Γράψε μας τὴν ἀληθινὴν σου τὸνομα καὶ τὴ διεύθυνσίν σου νὰ σοῦ ἀπαντήσουμε γιὰ «Τὸ Τάμα». — κ. Ἡλ. Γλαμ. Σὰ νᾶρχισες νὰ καταπιάνῃσαι μετὰ μεγάλα θέματα. Ὅχι ἀκόμα! — κ. Γ. Παπαδ. Εὐτύχημα ποὺ «ἀπέθανες χιτὸς βράδου σ' ὄνειρό σου». Νὰ πεθάνει κανεὶς σ' ἀλήθεια, εἶναι κακὸ! — κ. Ν. Βασ. Ποῦ τὴ βρήκες τὴ «εὐλαχὴ» (;;) καὶ τὴ σφήνωσες στὸ λίγο ἄτεχνον τραγούδι σου; — κ. Ἰσμ. Σέρ. Κἀτι θεὸς νὰ πεις μετὰ τὴ «σὺγκριση» μὰ δὲν τὸ λέξ δημορφα. Ἐπειτα κακομεταχειρίζεσαι καὶ λόγου σου τὸ τελικόν. — κ. Ποτ. Στ. Δὲν εἶναι καλόν. — κ. Δελ. Ἰωα. χρειάζεται ἀκόμα δουλιὰ καὶ δουλιὰ. Κἀτι θὰ καταφέρεις μιά μέρα. — κ. Γ. Δ. Κασ. Ποῦ τὰ βρήκες τὰ «βαρβάνια βολιά»; Κ' ἔπειτα, καὶ λόγου σου μετὰ τὸ Μπαταριά τὰ βάλεις; Ἀπὸ τότε καὶ τὸν πρωτοτραγουδῆσε ὁ Παλαμάς βρήκε τὸ διαβολὸν τοῦ ὁ ἔξμος! — κ. Β. Φαν. Ὁ «Ἐφθρόβος» σου κατὰ λέξ. Τάλλα ὄχι. — κ. Ἄλ. Σρ. Δὲ λέει μεγάλα πράματα. — κ. Π. Ἄβ. Ὅτε «κουνούσι ὄτε σπῆλαι» εἶσαι

καὶ μὴ πικραίνεσαι. Μόνον νὰ μὴ βιάζεσαι καὶ μὴ μᾶς... γαργαλᾷς μετὰ «σκουντήματα». — κ. Ἄ. Καφ. ἡ «Φιφίκα» σου δὲν εἶναι δημορφα. Τὴ κριμα κ' ἔχει τόσο δημορφο ὄνομα! — κ. Δ. Οἱ δύο πρῶτες στροφές κατὰ λέξ. Παρακάτω, τὰ χαλινᾷς. — κ. Π. Τζ. Στείλ' το στὴ «Μούσα» τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» σου. Εἶναι πολὺ καλὸ περιοδικὸ καὶ δημοσιεύει τέτοια. — κ. Κ. Μαν. Τὰ «Ρόδα ὡς γίνον» μπορεῖ, ἂν τὸ δουλέψεις λίγο, νὰ δημοσιευτεῖ. Τὸ ἄλλο σκῆμα τοῦ. — κ. Ἄλ. Δρ. Ναι βιάζεσαι. — κ. Κ. Κ. Ἡ «Ἀγάπη» καλὴ. Μὰ καὶ τὰλλα δύο ὄχι γιὰ πέταμα. Αὐτὸς τα λίγο ἀκόμα καὶ στείλ' τα μας μαζί μ' ἄλλα καὶ μετὰ τὴν ἀληθινὴν σου τὸνομα. — κ. ΧΧ. Ἡ (N) πρῶτη σου ἀγάπη» τὴ βρήκαμε πολὺ παιδίαστικη. Τραγουδῆσέ μας τὴ... δεύτερον ἀγάπην σου καὶ πρόσθε καὶ λόγου σου στὸ τελικόν. — κ. Καρ. Δαμ. Μὰ γιατί νᾶχεις τὴν ψυχὴν σου βασιὰ ὅταν εἶσαι μόνος;

Μὴ γράφεις στίχους καὶ θὰ ξελαφορῶσαι ἀμέσως; — κ. Ε. Γ. Μύρ. Ἄρθ. κτλ. Τάπαν ἄλλοι. Φαντάσου τί παράξενο ἔγγραφο! νὰ σὲ λένε, νᾶναι γιομάτη φτερωτὴς ἐλπίδας ἢ καρδιά σου κτλ. κτλ. — κ. Δ. Πομ. Ἀκόμα. — κ. Γ. Σωτ. Δίκιο ἔχεις μὲ ψόλλους ἴσ' ἄρα καὶ ζήτας. — κ. Μ. Ἡλ. Ἀθάνατος ὁ στίχος σου:

Σιγὰ ἕνας ψέθυρος,
κατὰ, λέξ, λέει...

κ' ὅμως, φεῦ! δὲ λέει τίποτα! — κ. Ἰαν. Ἀκατάλληλα τὰ «Πεῦμα». Οἱ «στροφές» κάπως καλύτερες. — κ. Ε. Τζ. Τὰ ποιήματα θέλουν ἀκόμα δουλέμα. Τὸ γράμμα θὰ δημοσιευτεῖ. — κ. Νιλ. Ὁ «Ἰούδας» σου δὲν εἶναι ἀσκημος μὰ σὰν κατὰ νᾶν τοῦ λείπει. Γιὰ ξανακοίταξέ τον. — κ. Σ. Ζαρ. Ἀρχινάτε νόστιμα, τελιώνει ὅμως ἀσκημα. Νὰ τὸ μεγάλο του ψαγάδι. — κ. Γλυκαγκάθη Τὸ θηλώσαμεν καὶ τὸ ξαναθλώσαμε πὼς δὲ δημοσιεύουμε πολιτικὰ ἐπιγράμματα σὰν τοῦτο ποὺ μᾶς στέλνεις:

Γιὰ δὲς πὼς μᾶς κατήγησε
τοῦ Γούναρη τὸ κόμμα,
νὰ φτάσει ἡ λίρα ἐκατὸ
καὶ νᾶχει τρίτο ἀκόμα.

κ. Κ. Η. Α. Δὲν εἶναι ἀσκημα τὸ «Γιατί;» περιμένουμεν κατὰ ἀκόμα καλύτερο. ὁ κ. Π. σ' εὐχαριστεῖ. — κ. Κ. Φιλομην. Τὸ ἔργο σου ὅσο κ' ἂν εἶναι πλουτισμένο ἀπὸ καινούργια ἰδεολογία, μᾶς φαίνεται ἀδύνατον στὴ διατύπωσίν του ὁ συντάκτης μας ποὺ τοῦ τὸ ἀφιερώνει σ' εὐχαριστεῖ. — κ. Π. Γλ. Δὲ σὲ βρήκαμε θαρροῦμα, γιὰ νὰ μᾶς φοβερίζεις μετὰ τὸ νόμο. Ὡς τόσο ἀφοῦ ἐπιμένεις νὰ σὲ ἀναγνωρίσουμε, σὲ ἀναγνωρίζουμε κ' ὡς μὴ σκαρώνεις ἐπὶ κανένα ἔμνο στὸ συναργάτην μας Παρορτή. — κ. Ν. Ἰωάννου, Λευκάδα. Περιμένουμεν κ' ἄλλα. — κ. ΣΤ. Νικ. Ἡ ἀντρέσσα του εἶναι: Λοχία πυροβολικοῦ Πάνου Ταγ. κόπουλο, Ἄνεξ. Ἐμπεδο Στρ. Μ. Ἄσ. Τ. Τ. 902.

ΝΕΑ ἜΡΓΑ ΤΟΥ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΙΣΩ ΑΠὸ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑΥ (Ἔκδοσις «Τύπου» 1919 Δρ. 3—
ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΟΜΟΣ Α' (Ζωντανοὶ καὶ πεθαμένοι
—Οἱ Ἄλυσίδες—Στὴν δεξέπορτα). Ἔκδοσις
«Ἐταιρίας «Τύπος» 1920. > 6—
ΠΑΛΙ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ (Ρομάντζο) 1920 > 3—
Ὁ ΑΥΤΡΩΜΟΣ (δρᾶμα) > 3—

Βρίσκονται στὸ «ΑΘΗΝΑ Γ' ΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ»
— Ὁδὸς Σοφοκλέους 3. —

ΑΘΗΝΑΪΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

3 - ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ - 3

ΑΘΗΝΑΙ

ΒΕΒΛΙΟΘΗΣΑΝ

Μ. Ανδρουχ: Τὸ Μοδιστράδιο τῆς Μαρῆ-Κλαίρ. Μετ. Βιβῆς Σκούρα Δρ. 5.—	Μιχαὴλ Μητσάκη: Φιλολογικὰ ἔργα. (Τόμος Α΄)..... Δρ. 5.—
Δημοσθ. Βουτυρά: Τριανταδύο Διηγήματα..... > 5.—	Μυρτιώτισσας: Τραγούδια..... > 4.—
Ρῆγα Γκόλφη: Ὁ Γῆταυρος. Δράμα..... > 2.— «Ὕμνοι» Ποιήματα..... > 3.50	Γρηγ. Ξενοπούλου: Τὸ Ζακνθινὸ μαντήλι κι' ἄλλα δέκα διαλεχτὰ διηγήματα..... > 5.—
Ι. Δραγούμη: Πολιτικοκοινωνικὰ καὶ μελέται..... > 5.— Δεμένο..... > 6.50	Ὁβεδίου: Ἡ τέχνη ν' ἀγαπᾶς καὶ πῶς γιαιτρεύεται ἡ ἀγάπη. Μετάφρασις Κ. Τρικογλίδη..... > 4.—
Ἄργ. Ἑφταλιώτη: Ἐκλεκτὰς Σελίδες..... > 5.—	Κώστα Οὐράνη: Νοσταλγίες..... > 5.—
Μιχ. Θεοδάντες: Ὁ Δὸν Κιχώτης. Μετάφρ. Κ. Καρθαίου.... > 10.—	Κώστα Παρορίτη: Ὁ Πατέρας κι' ἄλλα διηγήματα..... > 5.—
Κ. Καρθαίου: Τὰ τραγούδια τοῦ νησιοῦ μου καὶ οἱ Κηφισιώτικες μελωδίες..... > 3.50	Ν. Πετμεζᾶ (Λαύρα): Ἀπλὰ λόγια..... > 3.50
Μ. Κονοπνίτσκη: Προμηθέας καὶ Σίσυφος..... > 2.—	Δ. Π. Ταγκόπουλου: Πίσω ἀπ' τὰ κάγκελα..... > 3.— Δράματα. Τόμος Α΄..... > 6.— Ὁ λυτρωμὸς (δράμα)..... > 3.—
Βεν. Κωνσταντῆ: Ἀδόλφος..... > 3.50	Πάνου Ταγκόπουλου: Λυρικὰ > 3.50
Ἄθ. Κυριαζή: Στιγμὲς τοῦ ζῶ... > 5.—	Ραμπιντρανάθ Ταγγόρ: Ἰνδικὰ διηγήματα. Μετάφραση Κ. Τρικογλίδη..... > 3.—
Ἄνδ. Λασκαράτου: Στοχασμοὶ > 4.—	Α. Τσέχωφ: Διηγήματα..... > 3.50
Πιέρ Λουῆς: Τὰ τραγούδια τῆς Βιλιτώσ..... > 4.—	Ἑρωτικὲς ἐπιστολὲς μίᾳς Πορτογαλλίδος Μοναχῆς. Μετάφραση Κώστα Οὐράνη..... > 2.50
Μέμη Μαλεβοῦ: Ἡ ζωὴ ἐνὸς Εὐέλπιδος..... > 3.—	

ΣΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΕΚΠΤΩΣΗ 10 %

Μὴ ξεχνᾶτε νὰ συστήσετε στοὺς φίλους σας τὸ **ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ** μας

ΔΕΛΤΙΣ, πού βγαίνει κάθε μῆνα, καὶ τὸ στέλνουμε δωρεάν σὲ κάθε

βιβλιόφιλο πού ἤθελε τὸ ζητήσει.